

FOs medlemsundersøkelse om utdanningspolitikk

– barnevernspedagog, sosionom, vernepleier

Innhold

Forord fra forbundsledelsen	4
Forord	5
Innledning	6
Bakgrunn	6
Metode	7
Svarprosent og representativitet	7
Respondenter og medlemmene av FO	8
Hvor jobber de?.....	9
Studentene	11
Studentenes syn på forbedringsbehov	11
Videreutdanning/utdanningsnivå.....	13
FOs godkjenningsordninger	14
Motivasjon for videre studier.....	16
Hvordan styrke utdanningene?	17
Sammenhengen mellom utdanning og praksis.....	19
Kvaliteten på praksisstudier	20
Ulike modeller.....	23
Lengde på utdanningene	27
Sammenslåing.....	28
Felles årsenheter	30
Andre endringsforslag	32
Utdanningens relevans.....	33
Anerkjennelse.....	35
Oppsummering og konklusjoner	37

Forord fra forbundsledelsen

FO er det største og eneste profesjonsforbundet for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere i Norge. En av hovedoppgavene til forbundet er å vise vår kompetanse og synliggjøre profesjonenes rolle som viktige premissleverandører og bidragsyttere i velferdsstaten. Utdanningspolitikk er derfor et naturlig prioritert satsningsområde for FO.

FO har satt utdanningspolitikk høyt dagorden den siste perioden. Oppstarten var et utdanningspolitisk verksted for FOs landsstyre våren 2017 som ble videreført med en utdanningspolitisk ressursgruppe høsten samme år. Gruppen gjennomførte en undersøkelse for FOs medlemmer om utdanningspolitikk, og utarbeidet rapporten: «Utdanningspolitikk – utfordringer og muligheter». Vi takker ressursgruppen for arbeidet. Arne Grønningsæter har ledet arbeidet og har nå bearbeidet og analysert dataene fra medlemsundersøkelsen i denne rapporten. Vi retter en særlig takk til han.

Gjennom dette arbeidet har vi fått et svært godt grunnlag til å delta i utdanningspolitiske debatter både internt og eksternt, lokalt og nasjonalt. Medlemsundersøkelsen gir oss viktig kunnskap om hvordan barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere selv oppfatter sin egen utdanning, deres syn på viktige utdanningspolitiske spørsmål og oppfatning av relevans og anerkjennelse av egen kompetanse.

For FO er det aller viktigste at utdanningenes faglige innhold, kvalitetsnivå, omfang og lengde gjenspeiler tjenestene og brukernes behov. Dette er ikke statiske størrelser, men er hele tiden i endring. Derfor er det helt avgjørende at vi som profesjonsforbund er rigget til å ta del i det kontinuerlige arbeidet for å sikre trygge og gode profesjonsutøvere også i fremtiden. Vi håper og tror at denne rapporten vil bidra til viktige debatter og til å utvikle politikken for FOs profesjoner i en positiv retning.

På vegne av FOs forbundsledelse
Kathrine Haugland Martinsen

Alle bilder: Gettyimages

Forord

Forholdet mellom utdanning og praksis er et kjernespørsmål i den utdanningspolitiske debatten. Dette var også et viktig tema i arbeidet til FOs utdanningspolitiske ressursgruppe. Ressursgruppa gjennomførte en spørreundersøkelse blant FOs medlemmer. Flere funn fra denne undersøkelsen er gjengitt i ressursgruppas rapport «Utdanningspolitikk - utfordringer og muligheter». Imidlertid var det mye mer stoff i dataene fra undersøkelsen enn ressursgruppa brukte. FO ba derfor undertegnede om å jobbe videre med å analysere disse dataene. Det er dette arbeidet som presenteres her. Denne rapporten kan derfor leses i sammenheng med rapporten fra ressursgruppa.

Først må jeg takke ressursgruppa, det vil si Karl Elling Ellingsen, Alicja Olkowska, Inger Oterholm og Helene Harby, for samarbeidet om å lage spørreskjemaet. Det var et meget spennende og fruktbart samarbeid. Andreas Kikvik gjorde mye av det praktiske arbeidet med undersøkelsen. Anine Terland har vært en viktig kontaktperson og tilrettelegger inn mot forbundskontoret i FO. Takk begge for alltid positive tilbakemeldinger og hyggelig samarbeid. Ikke minst takk til FO for et interessant oppdrag. Særlig takk til Kathrine Haugland Martinsen som har vært min primære kontaktperson og pådriver på vegne av FOs forbundsledelse. Den viktigste takken går selvfølgelig til de 6000 av FOs medlemmer som har svart på undersøkelsen.

Denne rapporten er skrevet av meg, og jeg må ta eventuell kritikk for feil og mangler. Jeg håper denne gjennomgangen av funn kan være et bidrag til den viktige debatten om utdanningspolitikk blir en opplyst debatt.

Oslo mars 2018

Arne Backer Grønningsæter

Innledning

FOs landsstyre nedsatte i 2017 en utdanningspolitisk ressursgruppe. Ett av tiltakene ressursgruppa gjennomførte var en web-basert kartlegging blant FOs medlemmer om holdninger til ulike relevante spørsmål for utdanningspolitikk. Mange av resultatene fra undersøkelsen danner grunnlag for rapporten «Utdanningspolitikk - utfordringer og muligheter¹» som ressursgruppa ferdigstilte i januar 2018. FOs forbundsledelse ønsket at dette veldig interessante stoffet skulle brukes i litt videre rammer enn ressursgruppas rapport. Derfor er denne rapporten utarbeidet. Kartleggingen gir noen gode indikatorer på holdningene og synspunktene på utdanningspolitikk blant FOs medlemmer. Noe av det som kommer fram er som forventet, men noe er faktisk også litt annerledes enn en kunne vente. Dette vil vi komme tilbake til.

Strukturen i denne rapporten følger i grove trekk spørsmålene brukt i den web-baserte kartleggingen, med gjennomgang av spørsmålene punkt for punkt. Noe av det som presenteres i denne rapporten finnes også i rapporten fra ressursgruppas, mye av det er bearbeidet videre. Vi tar også opp ting som kom fram i undersøkelsen, men som av ulike grunner ikke ble brukt i rapporten fra ressursgruppa.

Bakgrunn

Hva skjer på det utdanningspolitiske feltet? *Stortingsmelding 13 (2011 – 2012) Utdanning for velferd* avslutter noen spørsmål. For eksempel går en inn for å beholde tre sosialfaglige utdanninger; barnevernspedagog, sosionom og vernepleierutdanningene. Samtidig reises det stadig nye spørsmål. Så vidt vites er det nå tre universiteter som planlegger å etablere femårig barnevernsutdanning. Både Bufdir og NAV har vedtatt kompetanseplaner som må få konsekvenser for disse utdanningene. Det sosialpolitiske feltet er i endring og det medfører nye kompetansekrav. Det er vedtatt ny forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfag-utdanninger, med felles læringsutbyttebeskrivelser for disse utdanningene. NOKUT har gjennomført tilsyn med alle bachelorprogrammene i barnevern, sosialt arbeid og vernepleie. Universiteter og høyskoler slås sammen med det resultat at det blir utarbeidet nye studieplaner. Listen er lang. Noe av dette er gjengitt og drøftet i rapporten fra FOs ressursgruppe. Her nøyer vi oss derfor med å henvise til den rapporten hvor mye av bakgrunnen for undersøkelsen er beskrevet.

FO er en viktig aktør i dette utdanningspolitiske bildet. Ikke minst skyldes det at mye av diskusjonen er knyttet til forholdet, samspillet og samhandlingen mellom utdanningsinstitusjonen og praksisfeltet. FO er den dominerende organisasjonen i de tre profesjonenes praksisfelt og kan derfor spille en viktig rolle både som formidler av praktikernes perspektiver og som tilrettelegger for dialog og samarbeid.

Vi må også her påpeke at velferdsviterne ikke er med i undersøkelsen. Det skyldes at denne gruppa av FOs medlemmer har utdanningspolitiske problemstillinger og utfordringer som fortøner seg annerledes enn de tre profesjonene som undersøkelsen omfatter.

---

1 Rapport om utdanningspolitikk i FO

Metode

Spørreundersøkelsen ble gjennomført som en web-survey med bruk av Questback. Den er sendt til medlemmer av FO som er barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere, og til studenter på bachelorstudiet i barnevern, sosialt arbeid og vernepleie. Velferdsviterne er, som tidligere nevnt, ikke med i undersøkelsen. Utsendelsen var også avhengig av at FO hadde registret en e-postadresse den kunne sendes til. Spørreskjemaet ble derfor totalt sendt til 24.774 medlemmer.

Svarprosent og representativitet

Målet med undersøkelsen var å få et bilde av den utdanningspolitiske situasjonen, hva slags utdanningsnivå medlemmene har og hva som er deres tanker om framtidig utdanningspolitikk. Vi fikk hele 6 000 svar. De som har svart utgjør 22 prosent av de som ble spurt. Vi ser på denne undersøkelsen som en kartlegging blant forbundets medlemmer. Vi kan ikke påstå at tallene er representative for yrkesgruppene generelt eller for FOs medlemmer som helhet. Tallene som presenteres representerer de som har svart.

I tabellene 1, 2 og 3 sammenlignes fordelingen på kjønn, alder og yrke blant respondentene med fordelingen blant medlemmene i FO. Tallene viser at sammensetningen av respondentgruppa langs disse dimensjonene ligner mye på sammensetningen av medlemsmassen i FO.

Ikke alle barnevernspedagoger, sosionomer eller vernepleiere er medlemmer av FO. Det kan ha påvirket og skapt skjevheter i svarene. Vi kan heller ikke påstå at tallene er representative for de tre yrkesgruppene undersøkelsen omfatter. For eksempel kan en del av barnevernspedagogene, sosionomene eller vernepleierne med hovedfag/mastergrad eller doktorgrad ha gått over til organisasjoner som Akademikerne eller Forskerforbundet. Det kan bety at andelen med utdanning på masternivå eller høyere er for lav. Dette har vi ingen mulighet til å finne ut av, og tallene må derfor leses med slike forbehold.

Funnene er i hovedsak presentert i form av tabeller og figurer. Rapporten inneholder ikke grundige analyser eller diskusjoner om hva funnene representerer, men vi presenterer flere funn og noen flere sammenhenger enn det som er behandlet i ressursgruppas diskusjonsnotat. Med forbeholdene nevnt over er det god grunn til å si at 6000 svar er et betydelig antall. Spørreskjemaet ble sendt ut til hele universet av FOs medlemmer. Respondentene utgjør en betydelig andel av disse medlemmer. Samlet antall respondenter gjør derfor at vi mener svarene gir et bilde av holdninger til utdanningspolitikk blant FOs medlemmer, av hva slags utdanning de har, og av hvordan de ser på sin kompetanse.

Respondenter og medlemmene av FO

Tabell 1: Kjønnfordeling blant FOs medlemmer og blant respondentene.

	Kvinner antall	Kvinner (prosent)	Menn antall	Menn (prosent)	Annet antall	Annet (prosent)
FOs medlemmer totalt*	23681	84 %	4570	16 %	ukjent	
Alle respondentene	5000	83 %	964	16 %	7	0,1 %
Barnevernspedagoger**	1189	87 %	179	13 %	1	0 %
Sosionomer**	1790	83 %	360	17 %	3	0,1 %
Vernepleiere**	1550	83 %	328	17 %	0	0 %
Utenlandsk utdanning/Annet**	48	81 %	11	19 %	0	0 %

* Inkluderer også velferdsvitere – tall fra FO.

** Ikke studenter

Tabell 1 viser at kjønnfordeling blant respondentene er den samme som blant FOs medlemmer. Det er over 80 prosent kvinner. Tabell 6 på side 9 indikerer at kjønnfordelingen blant studentene er enda skjevare enn blant de med avsluttet bachelorutdanning.

Tabell 2: Aldersfordeling blant FOs medlemmer og blant respondentene.

	<20 år	20 – 29 år	30 – 39 år	40 - 49 år	50+ år
FOs medlemmer totalt*	78/0 %	5516/20 %	7172/25 %	6709/24 %	8776/31 %
Respondentene	20/0,3 %	936/16 %	1481/25 %	1619/27 %	1932/32 %

* Inkluderer også velferdsvitere

Tabell 2 viser aldersfordelingen blant FOs medlemmer og blant respondentene. Det viser en liten underrepresentasjon blant respondentene av de under 30 år og en liten overrepresentasjon av de over 50 år.

Tabell 3: Fordeling på yrke blant FOs medlemmer og blant respondentene.

	Barnevernspedagoger	Sosionomer	Vernepleiere	Tilsammen
FOs medlemmer totalt*	7615/28 %	10784/39 %	9278/33 %	27677/100 %
Respondentene**	1369/25 %	2153/40 %	1878/35 %	5400/100 %
Respondenter studenter	104/23 %	222/48 %	135/29 %	461/100 %

* Kilde: FOs medlemsregister

**ikke studenter

Tabell 3 viser fordeling mellom yrkesgruppene blant FOs medlemmer, blant de ferdig utdannede respondentene og blant studentene som har svart på undersøkelsen. Det er stor grad av overenstemmelse i fordelingen. Sosionomstudentene synes noe overrepresentert blant studentene.

Med noen mindre unntak framgår det av tabellene over at sammensetningen av respondentene i stor grad stemmer med sammensetningen av FOs medlemmer langs dimensjonene kjønn, alder og yrkesgruppe.

Hvor jobber de?

Tabell 4: Hvor jobber du nå. Etter utdanningsbakgrunn. Fordeling innen yrkesgruppene.

Hvor jobber du nå? Etter profesjonsbakgrunn (N=5475)	Sosionomn (N=2155)	Barneverns- pedagog (N=1379)	Vernepleier (N=182)	Utenlandsk utdanning (N=59)	Alle (N=5475)
Er ikke i lønnet arbeid	2,40 %	2,20 %	1,30 %	0,00 %	2,00 %
Er pensjonist	6,30 %	2,20 %	1,80 %	11,90 %	3,80 %
NAV	16,30 %	2,80 %	1,50 %	1,70 %	7,70 %
Barneverntjenesten	12,80 %	29,20 %	1,60 %	8,50 %	13,00 %
Barnevernsinstitusjon	4,50 %	12,40 %	1,90 %	8,50 %	5,60 %
Boligsosialt arbeid	2,60 %	1,40 %	3,50 %	0,00 %	2,60 %
Tjenester til eldre/eldrehjem	0,40 %	0,00 %	3,50 %	0,00 %	1,30 %
Tjenester til personer med utviklingshemning	4,80 %	5,10 %	39,80 %	11,90 %	17,00 %
Rusomsorg - poliklinisk	4,40 %	1,20 %	1,90 %	6,80 %	2,80 %
Rusomsorg - institusjon	3,90 %	1,80 %	3,50 %	0,00 %	3,20 %
Psykatri - poliklinisk	5,80 %	3,20 %	4,00 %	6,80 %	4,50 %
Psykatri - institusjon	4,40 %	2,70 %	6,70 %	5,10 %	4,80 %
Skole/barnehage/SFO	2,80 %	11,50 %	9,20 %	10,20 %	7,30 %
PPT	0,10 %	0,50 %	0,20 %	0,00 %	0,20 %
Somatiske helsetjenester/sykehus	2,60 %	0,30 %	1,70 %	0,00 %	1,70 %
Familievern	1,40 %	1,20 %	0,30 %	1,70 %	1,00 %
Kriminalomsorg	1,60 %	0,40 %	0,20 %	0,00 %	0,80 %
Privat næringsliv - HMS	0,00 %	0,10 %	0,10 %	0,00 %	0,10 %
Høgskole/universitet/forskningsinstitusjon	2,30 %	1,70 %	1,50 %	5,10 %	1,90 %
Direktorat/departement	0,70 %	0,60 %	0,30 %	1,70 %	0,60 %
Organisasjoner	1,80 %	1,50 %	0,60 %	0,00 %	1,30 %
Selvstendig næringsdrivende	0,40 %	0,20 %	0,40 %	3,40 %	0,40 %
Oppsøkende tjenester/ambulerende tjenester	2,80 %	1,90 %	2,70 %	0,00 %	2,50 %
Tjenester til asylsøkere/flyktninger/asylmottak	3,00 %	2,90 %	1,20 %	3,40 %	2,40 %
Annet	11,70 %	12,90 %	10,70 %	13,60 %	11,70 %
Totalt	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

De største arbeidsfeltene utgjøres av barnevern, NAV og tjenester til psykisk utviklingshemmede, samt barnehage/skole/SFO. Det framgår av tabellen at de største arbeidsplassene for sosionomene er NAV og barnevernstjenesten. Barnevernstjenestene og skole/barnehage/SFO er største arbeidsplasser for barnevernspedagogene. For vernepleierne er tjenester til personer med utviklingshemming og skole/barnehage/SFO de største gruppene.

Hvis vi slår sammen ulike tjenester som kommer inn under helsesektoren, som rus (poliklinikk og institusjon), psykiatri poliklinikk og institusjon) og somatiske helsetjenester/sykehus, blir helsetjenesten en betydelig arbeidsplass. For sosionomene utgjør disse tjenestene 21 prosent, som er mer enn både NAV og barnevern. For vernepleierne 18 prosent, noe som bare overgår av tjenester til personer med utviklingshemming. For barnevernspedagogene er dette tallet mindre.

Tabell 4 er prosentuert innen den enkelte utdanningsgruppe. For å utdype bildet har vi også i tabell 5 prosentuert den andre veien, det vil si fordeling mellom yrkesgruppene på de ulike arbeidsplassene.

Tabell 5: Hvor jobber du nå. Utdanningsbakgrunn. Fordeling på arbeidsplass.

Hvor jobber du nå? (N=5475)	Sosionomn (N=2155)	Barneverns- pedagog (N=1379)	Vernepleier (N=12)	Utenlandsk utdanning (N=59)	Totalt
Er ikke i lønnet arbeid (n=108)	48,10 %	28,70 %	23,10 %	0,00 %	100 %
Er pensjonist (n=206)	65,50 %	15,00 %	16,00 %	3,40 %	100 %
NAV (n=420)	83,80 %	9,30 %	6,70 %	0,20 %	100 %
Barneverntjenesten (n=714)	38,70 %	56,30 %	4,30 %	0,70 %	100 %
Barnevernsinstitusjon (n=30)	31,50 %	55,50 %	11,40 %	1,60 %	100 %
Boligsosialt arbeid (n=141)	40,40 %	13,50 %	46,10 %	0,00 %	100 %
Tjenester til eldre/eldrehjem (n=73)	11,00 %	0,00 %	89,00 %	0,00 %	100 %
Tjenester til personer med utviklingshemning (n=930)	11,20 %	7,50 %	80,50 %	0,80 %	100 %
Rusomsorg - poliklinisk (n=151)	62,90 %	11,30 %	23,20 %	2,60 %	100 %
Rusomsorg - institusjon ((n=174)	48,30 %	14,40 %	37,40 %	0,00 %	100 %
Psykatri - poliklinisk (n=249)	50,60 %	17,70 %	30,10 %	1,60 %	100 %
Psykatri - institusjon (n=261)	36,00 %	14,20 %	48,70 %	1,10 %	100 %
Skole/barnehage/SFO (n=399)	15,00 %	39,80 %	43,60 %	1,50 %	100 %
PPT (n=13)	23,10 %	53,80 %	23,10 %	0,00 %	100 %
Somatiske helsetjenester/sykehus (n=93)	61,30 %	4,30 %	34,40 %	0,00 %	100 %
Familievern (n=54)	55,60 %	31,50 %	11,10 %	1,90 %	100 %
Kriminalomsorg (n=44)	79,50 %	13,60 %	6,80 %	0,00 %	100 %
Privat næringsliv - HMS (n=4)	0,00 %	50,00 %	50,00 %	0,00 %	100 %
Høgskole/universitet/forskningsinstitusjon (n=103)	47,60 %	22,30 %	27,20 %	2,90 %	100 %
Direktorat/departement (n=31)	51,60 %	25,80 %	19,40 %	3,20 %	100 %
Organisasjoner (n=70)	54,30 %	28,60 %	17,10 %	0,00 %	100 %
Selvstendig næringsdrivende (n=21)	38,10 %	14,30 %	38,10 %	9,50 %	100 %
Oppsøkende tjenester/ambulerende tjenester ((n=138)	44,20 %	18,80 %	37,00 %	0,00 %	100 %
Tjenester til asylsøkere/flyktninger/asylmottak (n=130)	50,00 %	30,80 %	17,70 %	1,50 %	100 %
Annet (n=640)	39,50 %	27,80 %	31,40 %	1,20 %	100 %

I tabell 5 har vi prosentuert vertikalt for å se hvordan de tre yrkesgruppene fordeler seg innen enkelte sektorer. Da ser vi for eksempel at barnevernspedagoger utgjør 56 prosent av FO medlemmene som er ansatt i barnevernstjenesten, og sosionomene 39 prosent. Blant FOs medlemmer er det med andre ord i barnevernstjenestene nesten 4 av 10 som er sosionomer og nesten 6 av 10 som er barnevernspedagoger. I barnevernsinstitusjonene er bildet nesten det samme, men der er det noe flere vernepleiere og noe færre sosionomer. Et annet eksempel er at blant FOs medlemmer innenfor boligsosialt arbeid fordeles stillingene med 46 prosent vernepleiere og 40 prosent sosionomer.

Studentene

Spørreskjemaet ble også sendt til FOs studentmedlemmer. De utgjør en ikke ubetydelig andel av respondentene. Studentene skiller seg ut fra de andre ved at arbeidsplass ikke er en viktig dimensjon.

Tabell 6: Student-respondentene etter kjønn og studieretning.

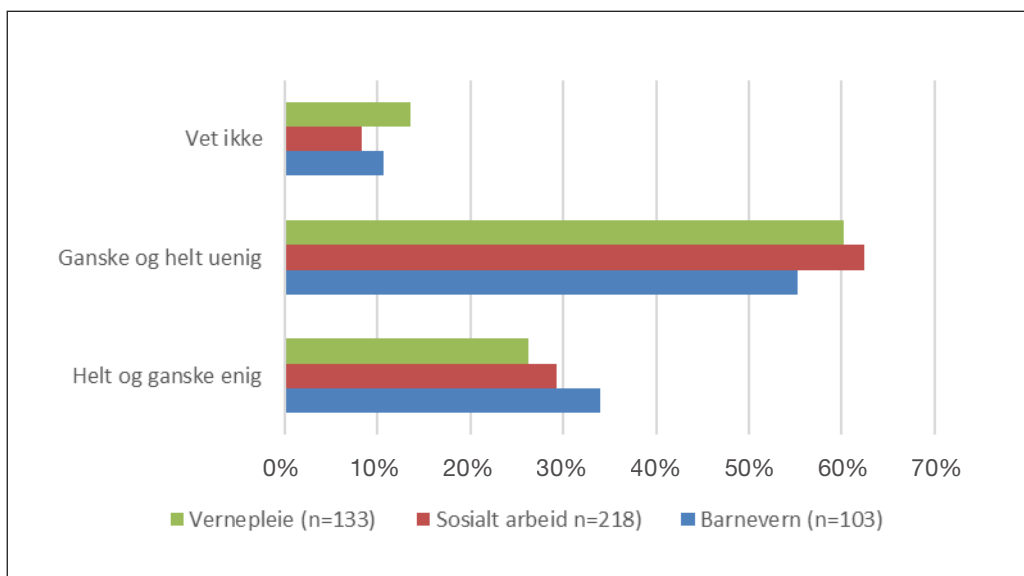
	Barnevern	Sosialt arbeid	Vernepleie	Alle
Respondenter studenter	104/23 %	222/48 %	135/29 %	461/100 %
Andel kvinner blant studentene	89 %	86 %	73 %	

Tabell 6 viser fordelingen av de studentene som har svart langs dimensjonene kjønn og studieretning. Det kan se ut til å være noe overrepresentasjon av sosionomstudenter blant de som har svart.

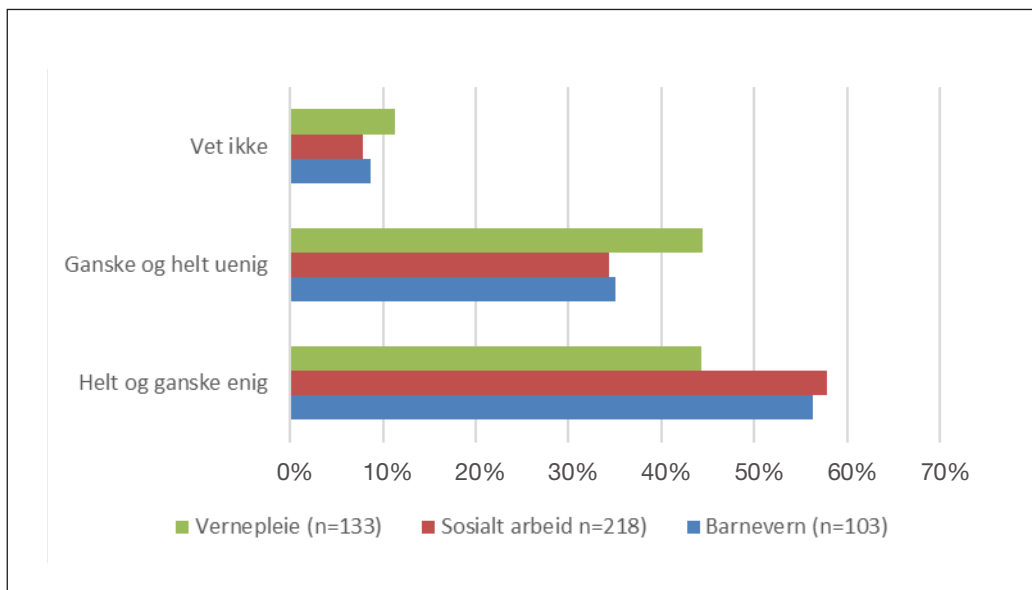
Studentenes syn på forbedringsbehov

I undersøkelsen fikk studentene to spørsmål som de ferdig utdannede ikke fikk. Det gjaldt deres syn på lærernes kompetanse. Det første gjaldt faglig og det andre pedagogisk kompetanse.

Figur 1: Lærerne på utdanningen min må ha bedre faglig kompetanse.

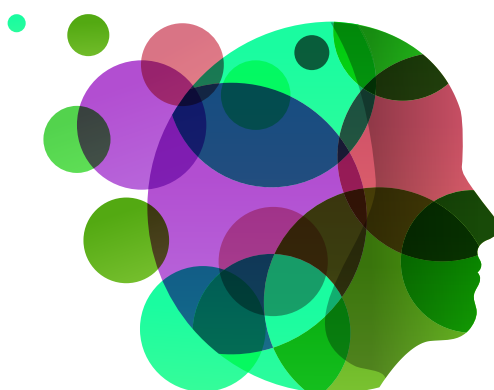

Figur 2: Lærerne på utdanningen min må ha bedre pedagogisk kompetanse.

Blant studentene på de tre utdanningene er det et flertall som er uenige i at lærerne må ha bedre faglig kompetanse. Dette må tolkes som en positiv tilbakemelding om faglig kompetanse. Blant studentene i barnevern og sosialt arbeid er det imidlertid et flertall som sier at de er enige i at lærerne må ha bedre pedagogisk kompetanse. På dette spørsmålet skiller vernepleierstudentene seg noe ut ved at det ikke er klart flertall den ene eller andre veien.

Samlet sett tyder svarene på en ikke ubetydelig misnøye med lærernes pedagogiske kompetanse, og at det i mindre grad er misnøye med deres faglige kompetanse. Dette er tankevekkende, da det ser ut til at det i den utdanningspolitiske debatten er rettet mer oppmerksomhet mot faglig kompetanse enn pedagogisk. Studentenes svar på dette spørsmålet tyder på at mange er kritiske til lærernes faktiske evne til å lære bort kunnskapen de har. Det gir grunnlag for spørsmål om en kan bedre kvaliteten på BSV-utdanningene uten også å ta tak i dette som en av de store utfordringene.

Videreutdanning/utdanningsnivå

Grunnutdanningen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere er en bachelorgrad eller en tilsvarende treårig utdanning for dem som ble utdannet før innføring av kvalitetsreformen i 2003/2004. I diskusjonene om lengde og nivå på grunnutdanningen for de tre profesjonene kan det være interessant å finne mer ut av i hvilken grad den enkelte yrkesutøver har skaffet seg kompetanse ut over bachelor-nivået.

Tabell 7: Noen karakteristikk ved respondentenes utdanning.

	Barnevernspedagoger (n=1372)	Sosionomer (n=2154)	Vernepleiere (n=1866)	Alle (N=5450)**
Har videreutdanning*	62 %	63 %	57 %	61 %
Tar videreutdanning nå	5 %	4 %	4 %	4 %
Har mastergrad	9 %	13 %	7 %	10 %
Er masterstudent	5 %	5 %	4 %	4 %
Har doktorgrad	0,1 %	0,6 %	0,1 %	0,3 %
Jobber med doktorgrad	0,1 %	0,6 %	0,5 %	0,4 %

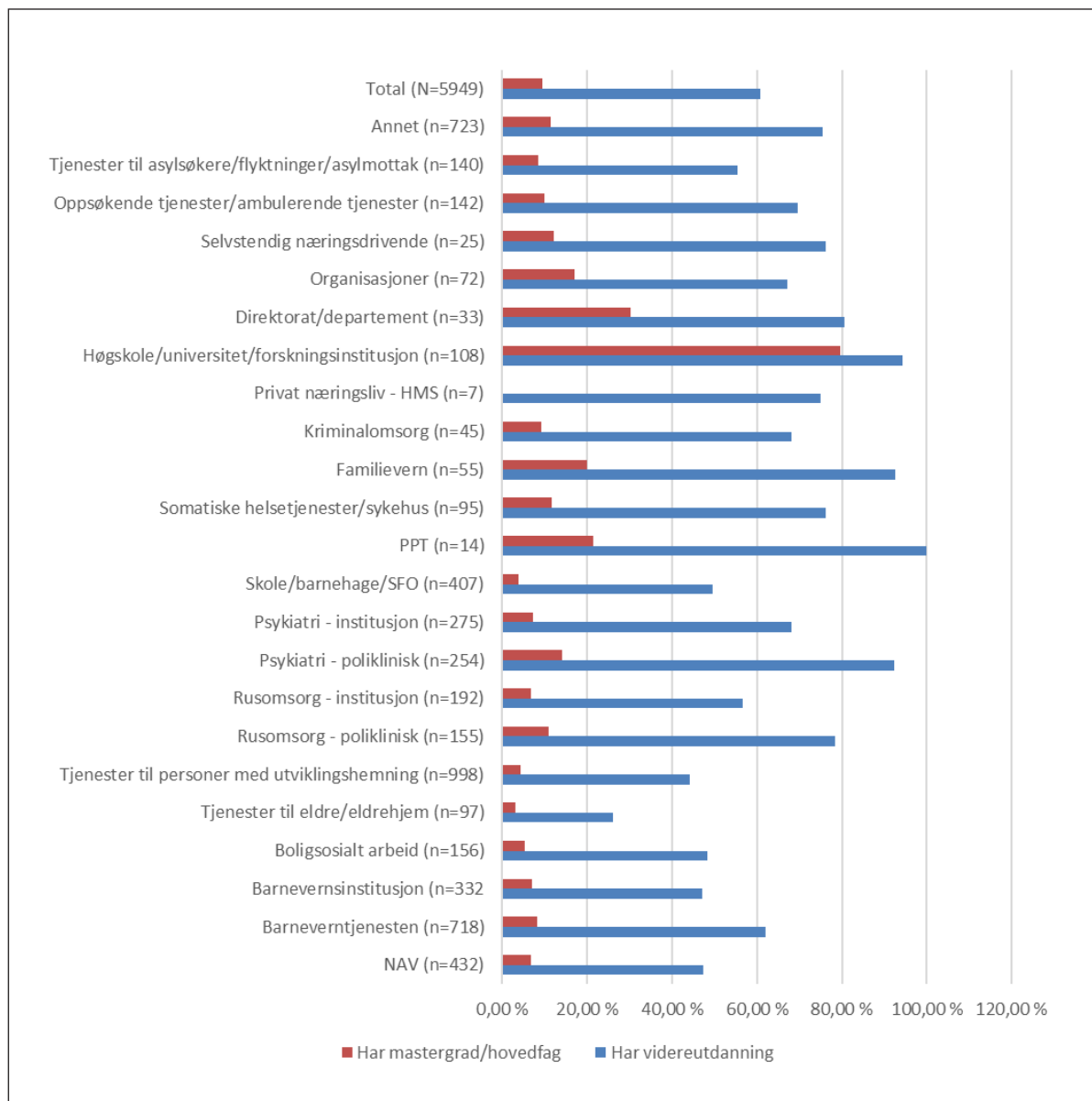
* Minst tilsvarende ett semesters studium (30 studiepoeng)

**Personer med «utenlandsk utdanning» utgjør en egen kategori i spørreskjemaet. Det var 59 som svarte at de hadde slik utdanning. De skilte seg i liten grad ut fra de øvrige respondentene, og er for få til at det gir mening å dele dem opp i undergrupper. De er inkludert i gruppen «Alle»

Tabell 7 viser andelen som har eller jobber med videreutdanning, mastergrad/hovedfag eller doktorgrad. En stor andel av respondentene har en videreutdanning. Samtidig er det bare en av ti som har mastergrad og en svært liten andel som har eller jobber med å skaffe seg en doktorgrad. Blant respondentene er det fjorten sosionomer, én barnevernspedagog og to vernepleiere som har doktorgrad. Tretten sosionomer, to barnevernspedagoger og ni vernepleiere jobber med å ta en doktorgrad. Det lave antallet med doktorgrad er en utfordring når det gjelder kvalifisering av lærere på de tre utdanningene. Dette gjelder i særlig grad for barnevernspedagog og vernepleierutdanningene. Samtlige av de som har svart at de har doktorgrad jobber på en høgskole eller et universitet.

Figur 3: Hovedfag, mastergrad og videreutdanning etter arbeidsplass.

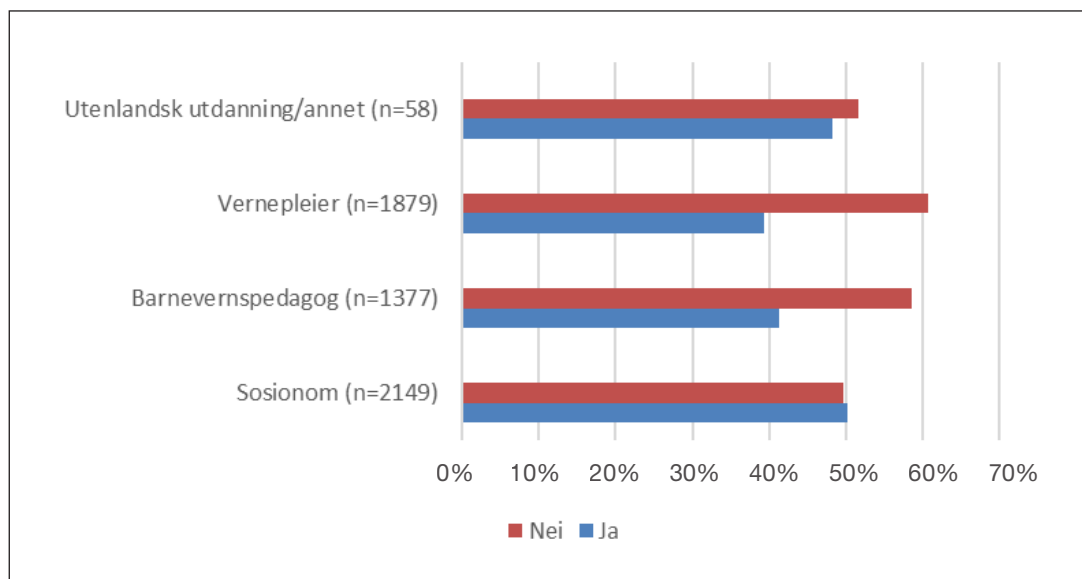

Det går fram av denne figuren at det er noe ulik fordeling mellom ulike arbeidsfelt når det gjelder videre utdanning. Kanskje ikke overraskende er det på høgskoler og universitet, samt i departementer og direktorater at andelen med mastergrad eller hovedfag er høyest. Andelen med videreutdanning er jevnt over høyt, men vi ser at ikke minst helseorienterte tjenester skårer høyt her.

FOs godkjenningsordninger

FO har etablert fire godkjenningsordninger der barnevernspedagoger (b), sosionomer (s) og vernepleiere (v) kan søke om godkjenning som faglig veileder, b/s/v med spesialkompetanse, b/s/v med klinisk godkjenning og klinisk spesialist. Ordningene skal stimulere til videreutdanning og gi bedre mulighet til dokumentasjon av kompetanse. Respondentene ble spurt om de kjente til ordningene.

Figur 4: Kjenner du til FOs godkjenningsordninger? (N=5463)

Figur 4 viser at det bare er blant sosionomene det er et flertall som kjenner til ordningene. Selv blant sosionomene er det nesten halvparten som ikke er kjenner godkjenningsordningene.

Når det gjelder hvor mange av respondentene som har fått godkjent sin kompetanse etter FOs godkjenningsordninger, og hvordan de fordeler seg, ser vi fortsatt at sosionomene i større grad enn de andre yrkesgruppene benytter seg av ordningene. I tekstboksen under er det en oversikt over hvordan disse godkjenningsordningene fordeler seg blant respondentene.

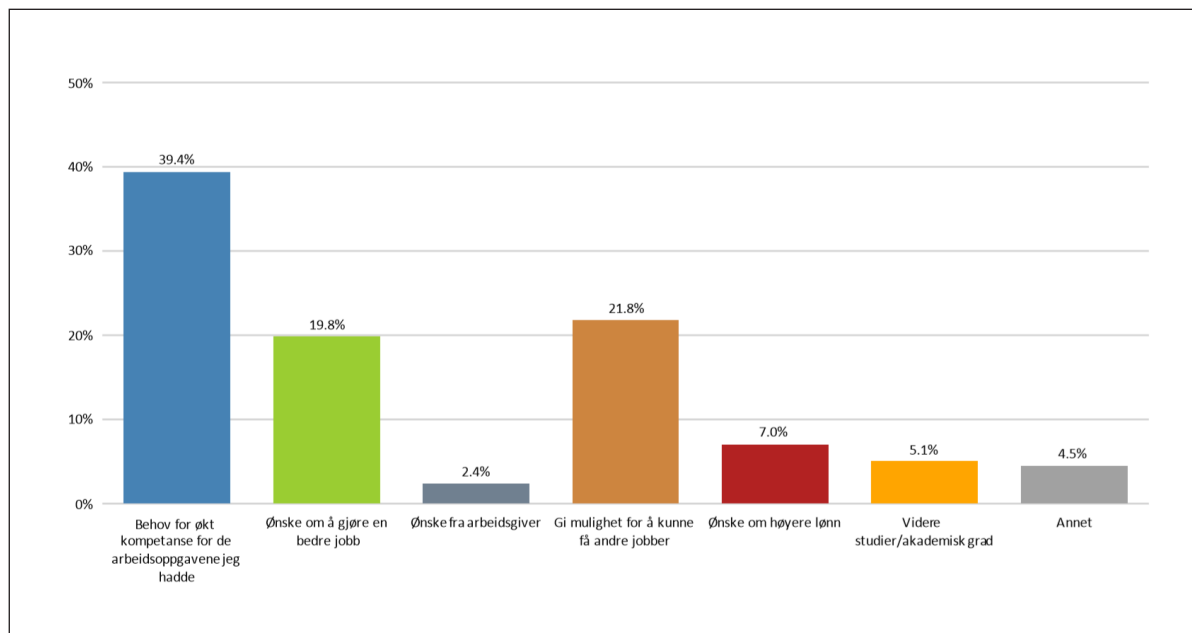
Av respondentene er det 435 sosionomer, 171 barnevernspedagoger, 183 vernepleiere og 17 med utenlandsk utdanning/annet som sier de har en slik godkjenning. Til sammen er det 806 av respondentene som sier de har en godkjenning fra FO. De utgjør 13 prosent av respondentene. Disse fordeler seg slik:

- Klinisk spesialist ..... 7,0 %
- Klinisk barnevernspedagog/sosionom/vernepleier ..... 40,7 %
- Barnevernspedagog/sosionom/vernepleier med spesialkompetanse ..... 13,8 %
- Godkjent veileder..... 38,6 %
- Til sammen (n=806) ..... 100 %

Motivasjon for videre studier

Vi spurte de som har videreutdanning om hvilke motiver de hadde for dette. Svarene er presentert i figur 5.

Figur 5: Motiv for videre utdanning etter bachelorgrad. (N=3562)

Tallene bak figur 5 indikerer at det er egeninteresse og karriere som bestemmer motivene for å ta videre utdanning. Nesten seksti prosent ønsker å gjøre en bedre jobb eller få bedre kompetanse på aktuelle arbeidsoppgaver. Motivering knyttes svært sjeldent til arbeidsgivernes ønsker.

Vi har sett på om det er forskjeller mellom ulike typer arbeidsplasser når det gjelder motivasjon for videre utdanning. Mønsteret ser ut til å være nokså gjennomgående: det er tre svaralternativer som får stor oppslutning:

- Behov for økt kompetanse for arbeidsoppgavene jeg hadde.
- Ønske om å gjøre en bedre jobb.
- Gi mulighet for å kunne få andre jobber.

Det som kanskje er noe overraskende er at så få sier at var ønske fra arbeidsgiver som motiverte til videre utdanning. Den arbeidsplassstypen som skårer høyest på dette alternativet er familievernet, men tallene og forskjellene er så små at det ikke gir grunnlag for å trekke noen klare konklusjoner om ulikheter mellom arbeidsplassene.

Hvordan styrke utdanningene?

Dette var et hovedspørsmål i ressursgruppas mandat. Spørsmålene ble stilt i form av negative utsagn som kunne antyde hvor respondentene mente det var behov for forbedringer. Utsagnene ble formulert som «Utdanningen er for ...»

Tabell 8: Oppslutning om utsagnet «Bachelorutdanningen er for ...» (N=5451)

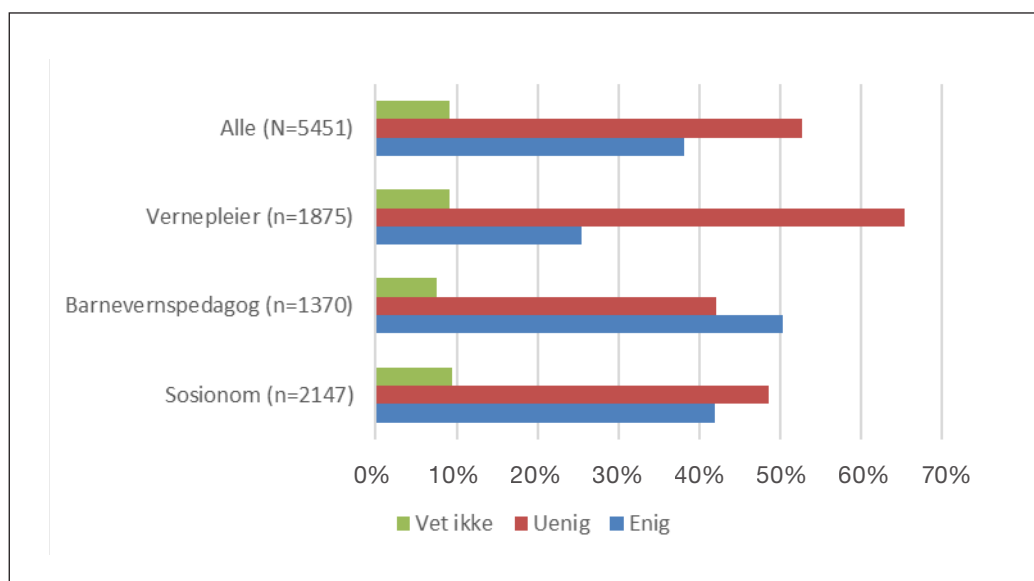
Bachelorutdanningen ...	Helt eller ganske enig	Ganske eller helt uenig
... er for teoretisk	39 %	51 %
... er for praktisk orientert	5 %	86 %
... legger for mye vekt på ferdighetstrening	7 %	76 %
... er for opptatt av holdningsdannelse	11 %	74 %
... er for opptatt av tverrfaglig samarbeid	9 %	80 %
... er for konsentrert om forskningsbasert kunnskap	20 %	60 %

Generelt er flertallet uenig i alle disse utsagnene. Dette kan tolkes som stor grad av oppslutning om profilen utdanningene har. Oppslutning om utsagnet «bachelorutdanningen er for teoretisk» skiller seg imidlertid ut. Fortsatt er det et mindretall som slutter opp om dette utsagnet, men mindretallet er ganske stort. En kan spørre hva som menes med å være for teoretisk. En fortolkning er at balansen mellom teori og yrkesrelevans ikke er god nok. Så lenge summen av kompetansen yrkesutøverne mener å besitte er nyttig, evner de også å se nytte av teorien. Funnene her stiller i så fall spørsmålsteget ved sammenkobling mellom teori og handlingskompetanse.

Vi har sammenlignet ulike undergrupper; barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og studenter i de tre utdanningsretningene. Generell tendens er i store trekk de samme i de seks gruppene. Noen nyanser er det imidlertid. Når det gjelder utsagnet om at utdanningen er for teoretisk er det en større andel av sosionomene og barnevernspedagogene enn av vernepleierne som mener dette. Blant studentene er det et flertall av barnevernspedagog- og sosionomstudentene som mener at utdanningen er for teoretisk, men ikke blant vernepleierstudentene. Figur 6 under viser hvordan oppslutningen om utsagnet fordeler seg på yrkesgruppe (ferdig utdannede).

Figur 6: Bachelorutdanningen er for teoretisk.

(«Alle»-kategorien inkluderer de med utenlandsk utdanning)

Med unntak av utsagnet om at utdanningen er for teoretisk ser vi ikke betydelige forskjeller mellom barnevernspedagogene, sosionomene og vernepleierne. Et stort flertall er uenige i at utdanningene er for praksisorientert, legger for mye vekt på ferdighetstrening, er for opptatt av holdningsdannelse og tverrfaglig samarbeid. Flertallet som mener utdanningene er for konsentrert om forskningsbasert kunnskap er noe mindre enn når det gjelder for eksempel ferdighetstrening og holdningsdannelse. En noe større andel av studentene enn av yrkesutdannende er kritiske på disse punktene. Vernepleierne skiller seg ut ved at det er en noe større andel enn gjennomsnittet som mener studiet er for opptatt av tverrfaglig samarbeid og for konsentrert om forskningsbasert kunnskap.

Svarene på spørsmålene om utdanningens innretning må tolkes som en stor grad av oppslutning blant FOs medlemmer om profilen på utdanningene slik de er i dag.

Vi har sett på om det er forskjeller knyttet type arbeidsplass. Tendensene er grov sett de samme. På utsagnet om at utdanningen er for konsentrert om forskningsbasert kunnskap skiller Psykiatri (poliklinikk), PPT, somatiske helsetjenester, kriminalomsorgen og høgskole/ universitet/forskning seg ut med noe lavere grad av enighet. På utsagnet om at bachelorutdanningene er for teoretiske skiller rusomsorgen (poliklinikk), psykiatri (poliklinikk), familievern, høgskole/universitet/forskning, samt selvstendig næringsdrivende, ansatte i organisasjoner, direktorater og departementer seg ut med lav grad av enighet. Det må tas forbehold om at flere av kategoriene er små og at tallene derfor er usikre. Dette er imidlertid nyanser, hovedtrenden er gjennomgående slik den vises i tabell 8.

Sammenhengen mellom utdanning og praksis

Et annet hovedspørsmål i ressursgruppas mandat var hvordan en kan styrke sammenhengen mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet. For å få fram et bilde av medlemmenes oppfatning ble respondentene bedt om å forholde seg til seks utsagn om mulige tiltak som kan bidra til tettere sammenhengen mellom utdanningene og praksis. Tabellen 9 viser at det er stor oppslutning om alle disse forslagene.

Tabell 9: Tiltak som kan styrke sammenhengen utdanning – praksis. (N=6000)

	Helt eller ganske enig	Ganske eller helt uenig
Undervisningen må i større grad skje i samarbeid med sosialarbeiderne i praksisfeltet	80 %	6 %
Forskningen på høyskolene må i større grad skje i samarbeid med det lokale tjenesteapparatet	80 %	6 %
Det er bra om studentene jobber eller har lønnet arbeid ved siden av studiene	65 %	22 %
Lærerne må i større grad ha tid til å hospitere i praksisfeltet	85 %	5 %
Lærerne må i større grad delta i fagutviklingsprosjekter med praksisfeltet	82 %	4 %
Utdanningsinstitusjonene må samarbeide mer med praksisfeltet om overgangen fra student til yrkesaktiv	82 %	7 %

Når vi ser på hvordan undergruppene responderer på disse spørsmålene er det ingen avvik fra hovedmønsteret, men det er noe ulik grad av oppslutning om de de forskjellige tiltakene. Vernepleierne er noe mindre opptatt av det første utsagnet om undervisning i samarbeid med praksisfeltet enn barnevernspedagoger og sosionomer (ca. 77 prosent hos vernepleiere, mot ca. 92 prosent hos barnevernspedagoger og sosionomer). Det gjelder også barnevernspedagogstudenter og vernepleierstudenter, mens det er større oppslutning om dette blant sosionomstudentene enn gjennomsnittet.

Når det gjelder tilslutning til om det er bra at studentene jobber skiller vernepleierne og vernepleierstudentene seg ut med høyere skår. Det ser ut til at færre studenter støtter de andre tiltakene, samtidig som flere barnevernspedagoger og sosionomer støtter disse utsagnene. Vernepleierne skårer også lavere enn gjennomsnittet når det gjelder utsagnet om samarbeid i overgang til yrkesaktivitet og utsagnet om forskning i samarbeid med det lokale tjenesteapparatet.

Funnene kan tolkes som at studentene er noe mindre opptatt av å styrke kontakten mellom skole og praksisfelt enn yrkesaktive. Dagens studenter kan ha en mer positiv oppfatning av hvordan dette ivaretas enn tidligere studenter. Vernepleierne synes også noe mindre opptatt av denne styrkingen enn barnevernspedagogene og sosionomene. Kan det være uttrykk for at sammenhengen mellom utdanning og praksisfelt er bedre ivaretatt i vernepleierutdanningen enn i de to andre bachelorstudiene?

Hovedtyngden av respondentene (så vel som av FOs medlemmer) er yrkesaktive. Oppslutningen om utsagnene kan derfor også tolkes som et signal om en gjerne vil samarbeide med utdanningsinstitusjonene og forskere for å styrke samarbeidet mellom utdanning og praksis.

Kvaliteten på praksisstudier

Praksisstudiene er en viktig del av helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger. Det har fra ulike hold vært reist kritikk mot praksisundervisning og flere utdanningsinstitusjoner mener at arbeidet med praksisstudiene er utfordrende (se for eksempel NOKUT-rapportene om bsv-utdanningene www.nokut.no).

Respondentene ble også her bedt om å angi grad av enighet om ulike utsagn. Tabell 10 viser oppslutningen om ni utsagn om praksisundervisning.

Tabell 10: Tiltak som kan styrke praksisundervisning (N=5940)

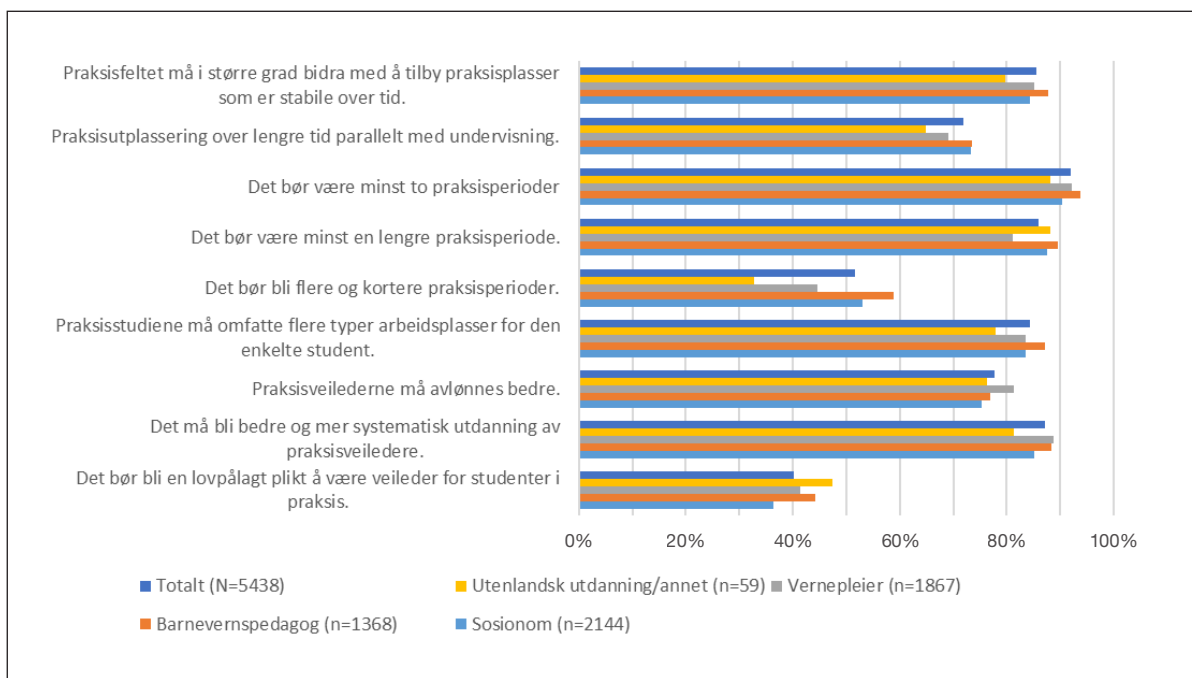
	Helt eller ganske enig	Ganske eller helt uenig
Det bør bli en lovpålagt plikt å være veileder for studenter i praksis	41 %	47 %
Det må bli bedre og mer systematisk utdanning av praksisveiledere	86 %	5 %
Praksisveilederne må avlønnes bedre	76 %	7 %
Praksisstudiene må omfatte flere typer arbeidsplasser for den enkelte student	84 %	7 %
Det bør bli flere og kortere praksisperiode	52 %	34 %
Det bør være minst en lengre praksisperiode.	85 %	9 %
Det bør være minst to praksisperioder	91 %	3 %
Praksisutplassering over lengre tid parallelt med undervisning	71 %	16 %
Praksisfeltet må i større grad bidra med å tilby praksisplasser som er stabile over tid	85 %	3 %

Med unntak av første utsagn om lovpålagt plikt til å være veileder er det et flertall som slutter opp om alle utsagnene. Størst oppslutning har kravet om minst to praksisperioder, og mindre oppslutning om flere og kortere perioder. Dette betyr grovt sett at det er oppslutning om dagens modell. Studentene tenderer til, i større grad enn de yrkesaktive, å mene at det bør være en lovpålagt plikt å ta imot studenter i praksis.

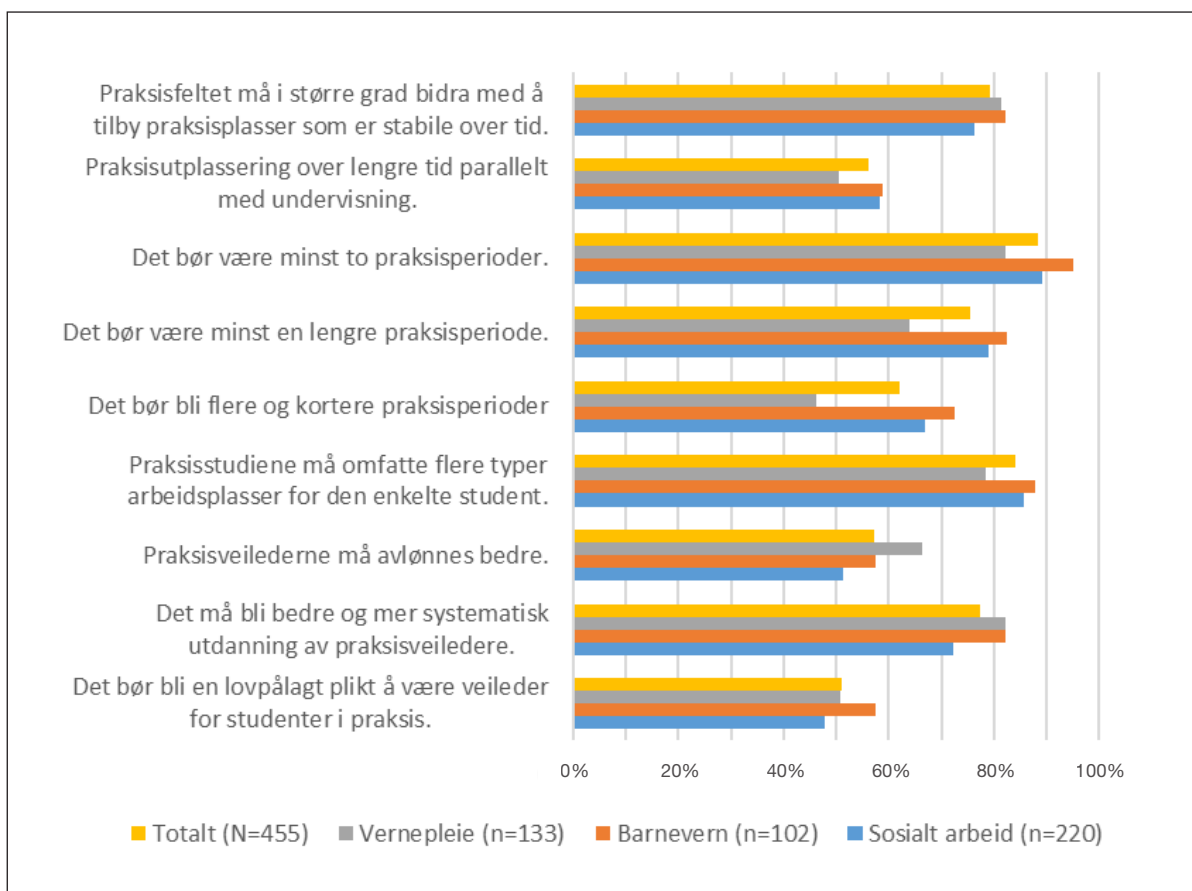
Det kanskje viktigste funnet som vises i tabellen er yrkesaktives massive oppslutning om at praksisfeltet i større grad må bidra med praksisplasser som er stabile over tid. Velviljen som uttrykkes her kan være et godt utgangspunkt for et mer stabilt og langsiktig utviklingsarbeid når det gjelder praksisperiodene.

På dette spørsmålet kan det være forskjellige reaksjoner avhengig av egen profesjonsutdanning. De tre utdanningene har noe ulike tradisjoner for organisering av praksisutplasseringene. I figur 7 og 8, den første basert på svarene fra de som er ferdig utdannet og den andre fra studenter, er det skilt mellom de tre studieretningene/profesjonene. Det ser ikke ut til å være store forskjeller på de tre profesjonene.

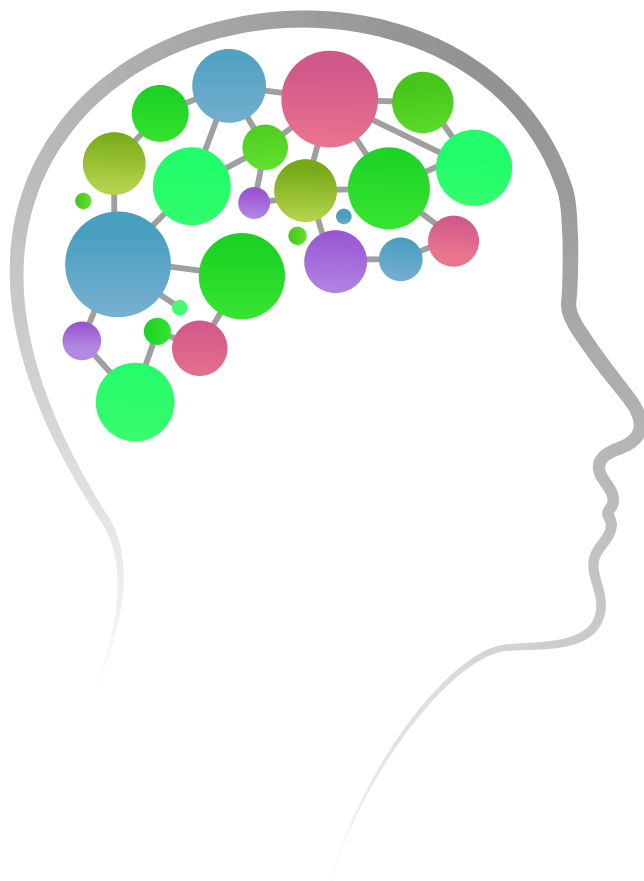
Figur 7: Oppslutning om tiltak for å styrke praksisundervisningen. Ferdig utdannede.

Figur 8: Oppslutning om tiltak for å styrke praksisundervisningen. Studenter.

En kritikk mot praksisundervisning er uklare kompetansekrav til praksisveilederne. 64 prosent av respondentene (N= 5982) oppgir at de har hatt studenter i praksis en eller flere ganger. Av de 316 som har veiledergodkjenning har nesten alle (297) hatt studenter i praksis en eller flere ganger. I tillegg kan en regne med at andre med godkjente videreutdanninger også har en veilederkompetanse. Over 90 prosent av disse (741 av 809 respondenter) har hatt studenter i praksis. Disse personene med godkjente videreutdanninger, som en kan forvente er ekstra godt kvalifisert til å være veiledere, utgjør bare 21 prosent av de som har hatt studenter i praksis. Imidlertid skal en være forsiktig med å overtolke funnet. Mange av de som ikke har en av FOs godkjenninger kan på andre måter ha kvalifisert seg til å være veiledere, for eksempel ved å delta på kurs og seminarer i regi av høyskolene/universitetene.

Ulike modeller

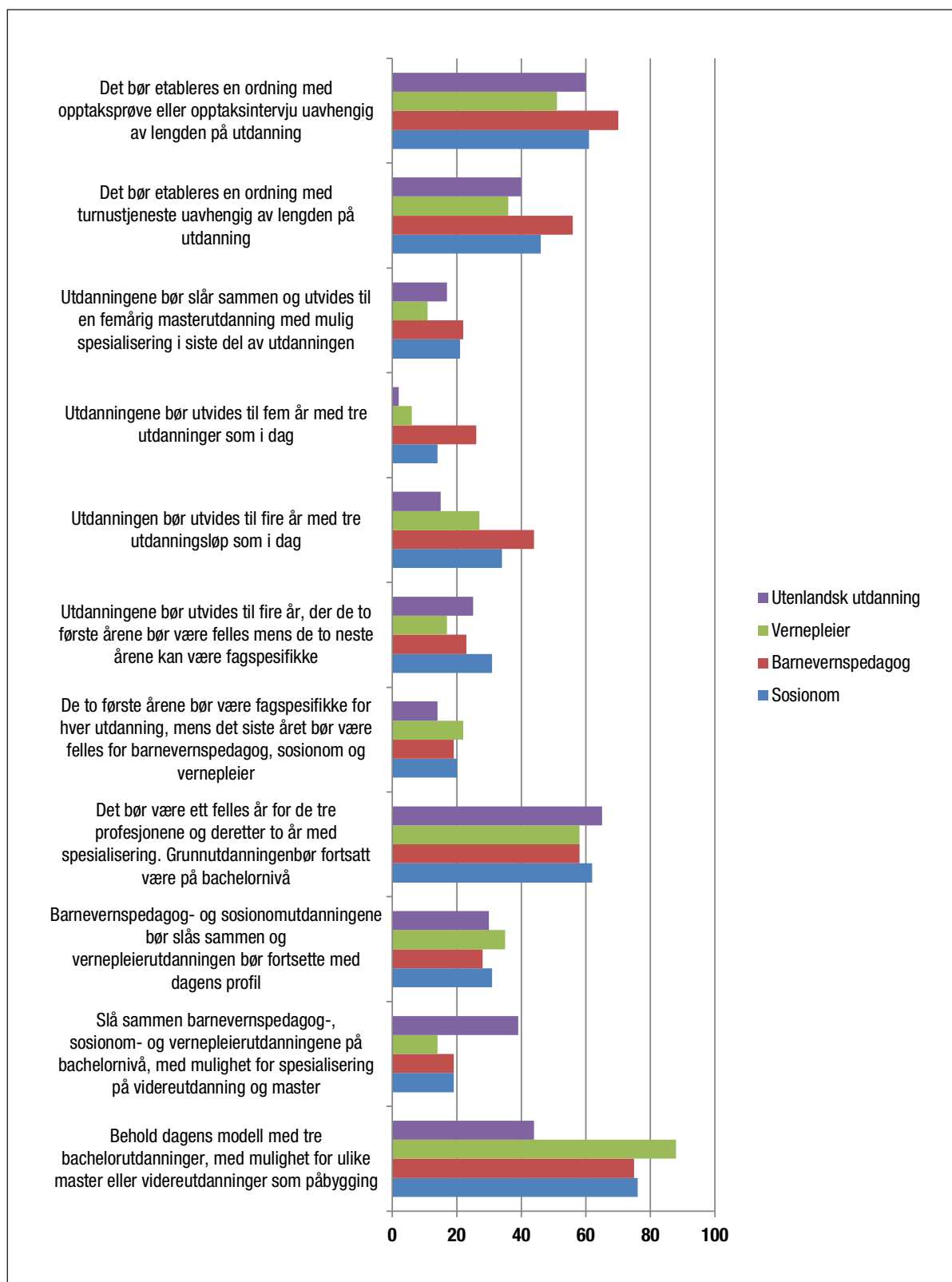
Respondentene ble bedt om å ta stilling til ni ulike modeller for utdanning av barneverns-
pedagoger, sosionomer og vernepleiere. Modellene var konstruert med utgangspunkt i en
kombinasjon av forslag som har vært inne i diskusjonen om bsv-utdanningenes framtid. I tillegg
til de ni modellene ble respondentene også bedt om å ta stilling til forslag om opptaksintervju
og turnusordninger. De to siste svaralternativene er strengt tatt ikke modeller, men forslag om
tiltak uavhengig av modell. For enkelthets skyld blir disse forslagene også omtalt som modeller.

Respondentene ble bedt om å angi hvilke modeller de kunne tenke seg å støtte. De ble ikke
spurt om å velge én modell, men kunne krysse av for flere modeller. Kriteriet var «om du kan
støtte denne modellen». De ble heller ikke spurt hva de primært støtter. I figur 9 og 10 viser vi
oppslutning om alternativene blant henholdsvis ferdig utdannede og studenter.

Det er dagens modell med tre treårige bachelorutdanninger som får størst oppslutning.
Figurene viser at oppslutningen om dagens modell er omtrent like stor for de tre
utdanningsgruppene som respondentene er delt i. Barnevernspedagoger, sosionomer og
vernepleiere skårer omtrent likt når det gjelder oppslutning om dagens modell. Oppslutningen
om dagens modell ser ut til å være størst blant utdannede vernepleiere, og på samme nivå
blant studentene.

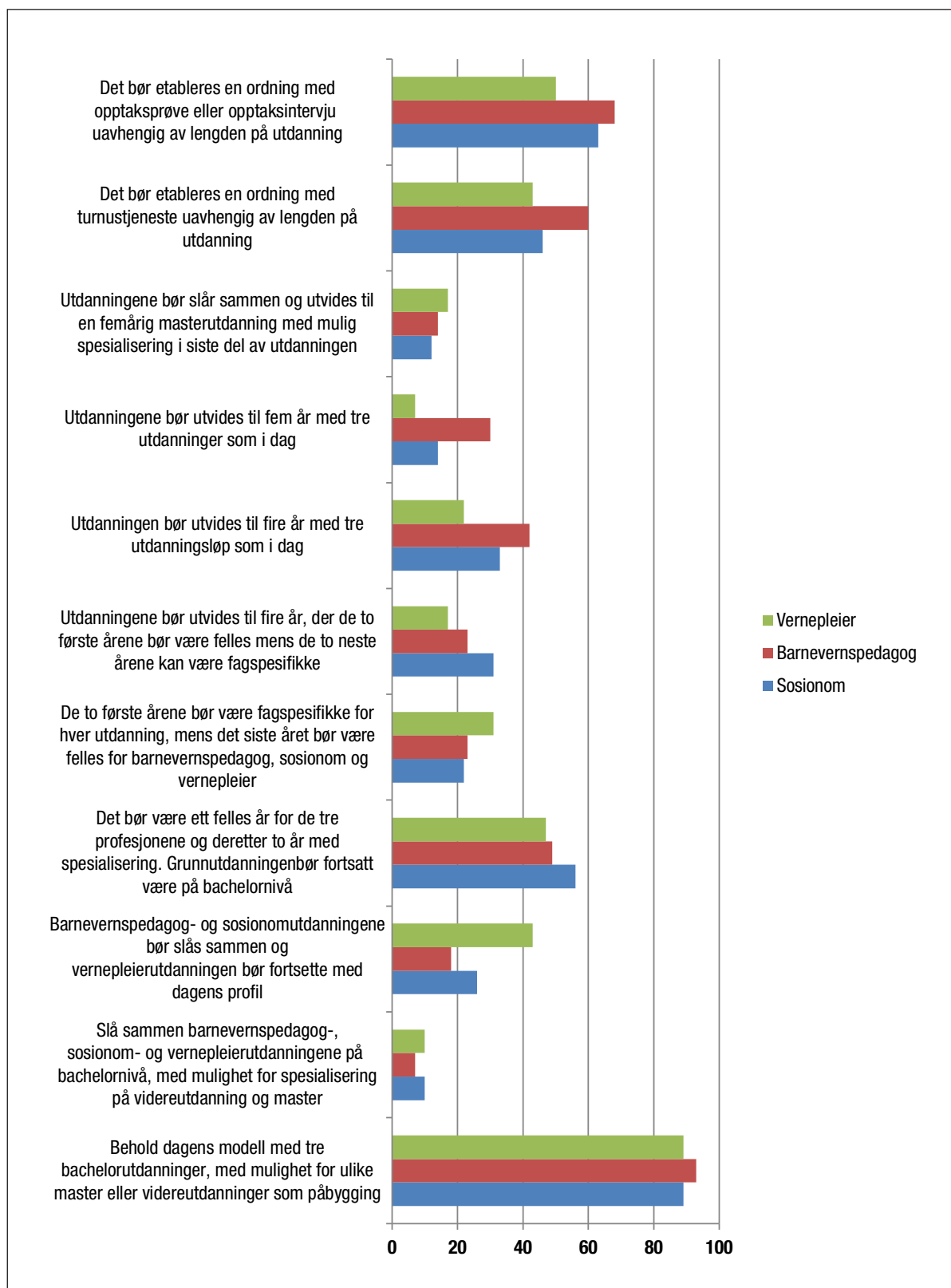

Figur 9: Oppslutning om modeller for utdanning. Ferdig utdannede vernepleiere, barnevernspegagoger og sosionomer. Prosent (N=5100)

Figur 10: Oppslutning om modeller for utdanning. Studenter i vernepleie, barnevern og sosialt arbeid. Prosent (N=435)

Modellene inneholder ulike forslag til endringer som ikke nødvendigvis er avhengig av hverandre. To personer kan for eksempel være enige om hvorvidt det skal være en eller tre utdanningsretninger, men uenige om hvor lang denne/disse utdanningene skal være. Diskusjonen er derfor delt i fire endringsdimensjoner som analyseres hver for seg:

- Lengde på utdanningene.
- Sammenslåing av utdanninger.
- Felles undervisning/årsenheter.
- Andre typer tiltak (opptaksintervju og turnustjeneste).

Det kan også være helt andre bakgrunnsvariabler enn profesjon (som er brukt i figur 9 og 10) som er avgjørende for oppslutning om ulike forslag. For eksempel kan synet på utdanningspolitikk i like stor grad være preget av hvor den enkelte arbeider som av hvilken profesjon vi snakker om. Oppslutning om dimensjonene er derfor analysert både ut fra profesjon og arbeidsplass.

Tabell 11 illustrerer hvordan de 11 modellene i spørreundersøkelsen følger opp de fire endringsdimensjonene.

Tabell 11: Utdanningsmodeller og endringsdimensjoner.

Modell\Endringsdimensjon	Lengde	Sammen- slåing	Felles årsenhet	Opptak og turnus
Modell 1: Beholde dagens modell med tre bachelorutdanninger, med mulighet for ulike master eller videreutdanninger som påbygging.				
Modell 2: Slå sammen barnevernspedagog, sosionom og vernepleierutdanningene på bachelornivå, med mulighet for spesialisering på videreutdanning og masternivå.		X		
Modell 3: Barnevernspedagog- og sosionomutdanningene bør slås sammen og vernepleierutdanningen bør fortsette med dagens profil.		X		
Modell 4: Det bør være ett felles år for alle tre profesjonene og deretter to år med spesialisering, grunnutdanningene bør fortsatt være på bachelornivå.			X	
Modell 5: De to første årene bør være fagspesifikke for hver bachelorutdanning, mens det siste året bør være felles for barnevernspedagog- sosionom og vernepleierutdanningene med noen valgfrie emner.			X	
Modell 6: Utdanningen bør utvides til fire år, der de to første årene bør være felles, mens de to neste årene kan være fagspesifikke for barnevernspedagog, sosionom og vernepleier.	X		X	
Modell 7: Utdanningene bør utvides til fire år med tre utdanningsløp som i dag.	X			
Modell 8: Utdanningene bør utvides til fem år med tre utdanninger som i dag.	X			
Modell 9: Utdanningene bør slås sammen og utvides til én femårig masterutdanning, med mulig spesialisering siste i siste del av utdanningen.	X	X		
Modell 10: Ordning med opptaksprøve eller opptaksintervju				X
Modell 11: Turnustjeneste				X

Lengde på utdanningene

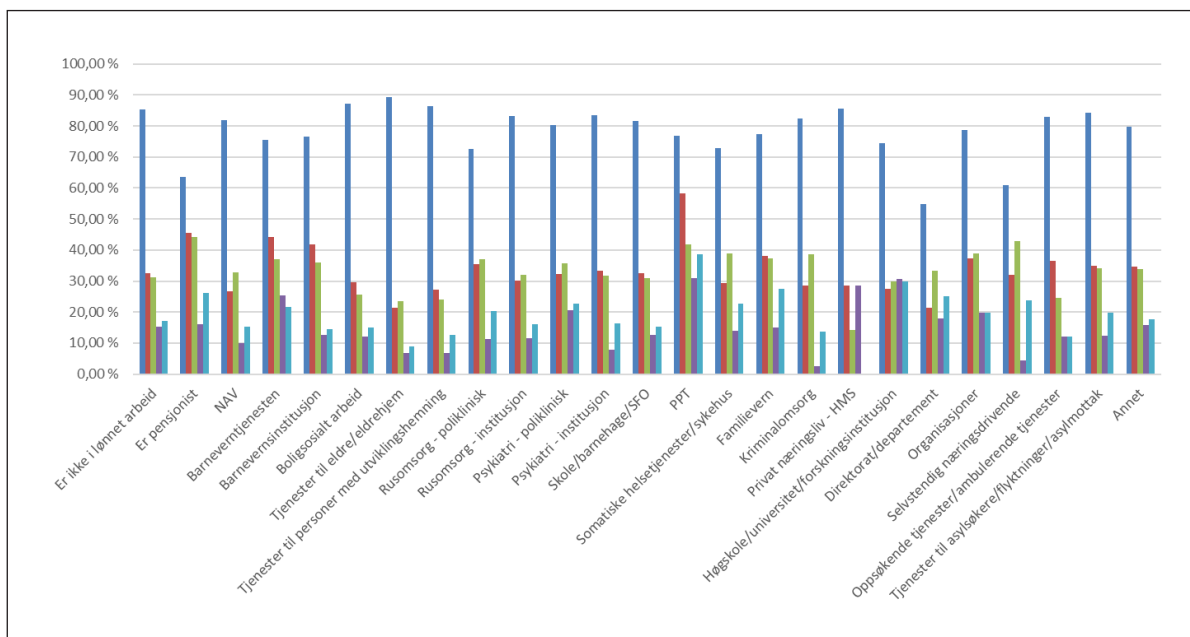
Flere har ment at treårig bachelorutdanning er for kort og at mer komplekse problemer og tjenester, samt bedre kunnskap om metoder og menneskelig utvikling, gir behov for lengre helse- og sosialfaglige utdanninger. Tilbudet på masterutdanninger som påbygging på bachelorstudiet er stadig økende. Innen barnevernsfeltet er det kommet forslag om krav til lengre utdanning. Flere utdanningsinstitusjoner jobber med å utvikle femårige barnevernsutdanninger.

Fire av modellene innebærer at grunnutdanningen utvides til fire eller fem år.

- Modell 6 Fire år, men tre utdanningsretninger med to felles år.
- Modell 7 Fire år, tre utdanningsløp som i dag.
- Modell 8 Fem år, tre utdanninger som i dag.
- Modell 9 Fem år, sammenslått, mulighet for spesialisering.

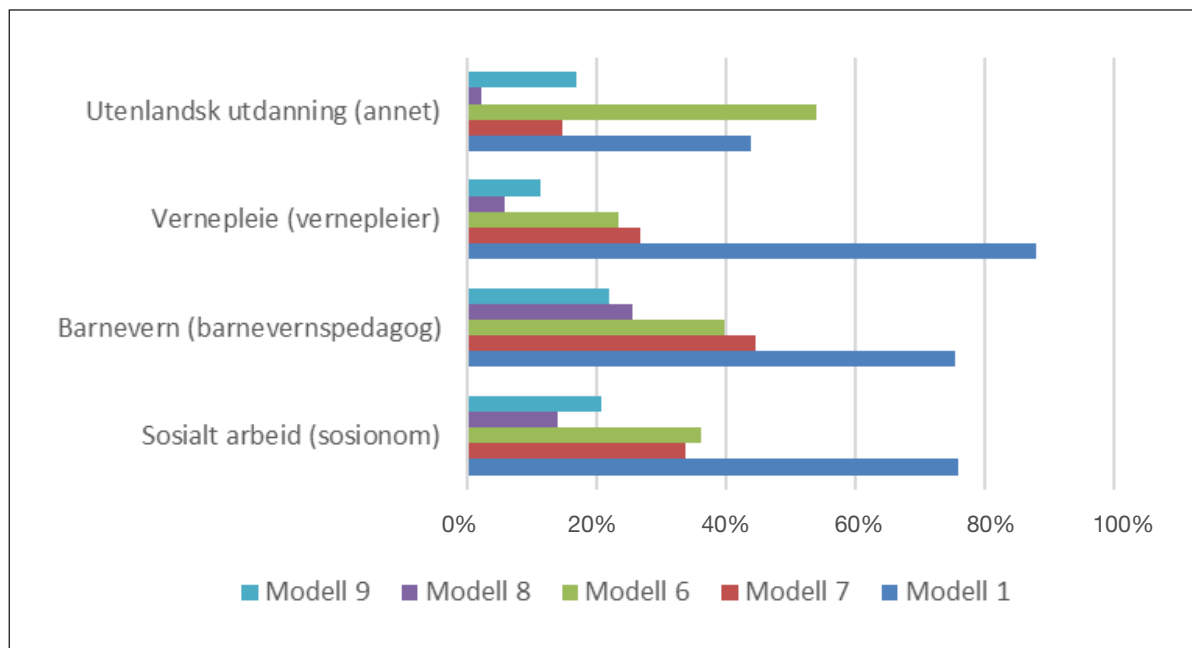
I figurene vil oppslutning om disse modellene sammenlignes med dagens modell som kalles Modell 1.

Figur 11: Oppslutning om ulike utdanningsmodeller - lengdedimensjonen. Etter arbeidsplass. (N=5614)

Figuren viser at ingen av de aktuelle forslagene til lengre utdanning har fått flertall blant respondentene. Bare på en type arbeidsplass har fireårig utdanning fått flertall, og det er i PP-tjenesten. De er til gjengjeld en liten gruppe, bare 14 personer blant respondentene. Tilhengerne av fireårig utdanning befinner seg særlig innenfor barnevernet. Selv om det heller ikke der er et flertall som støtter lengre utdanningsløp, er det betydelig flere enn blant for eksempel ansatte i NAV.

Figur 12: Oppslutning om ulike utdanningsmodeller – lengdedimensjonen. Etter profesjonstil-knytning. (N=5152)

I figur 12 ser vi hvordan oppslutning om ulike forslag til lengre utdanning fordeler seg på profesjonsgruppene. Minst oppslutning får forslagene om femårig utdanning (modell 8 og 9). Vernepleierne har klare oppslutning om dagens modell med treårig bachelor (modell 1). Sosionomene og barnevernspedagogene svarer forbausende likt, med unntak av oppslutning om modell 8 som er femårig utdanningsløp med tre utdanningsretninger som i dag.

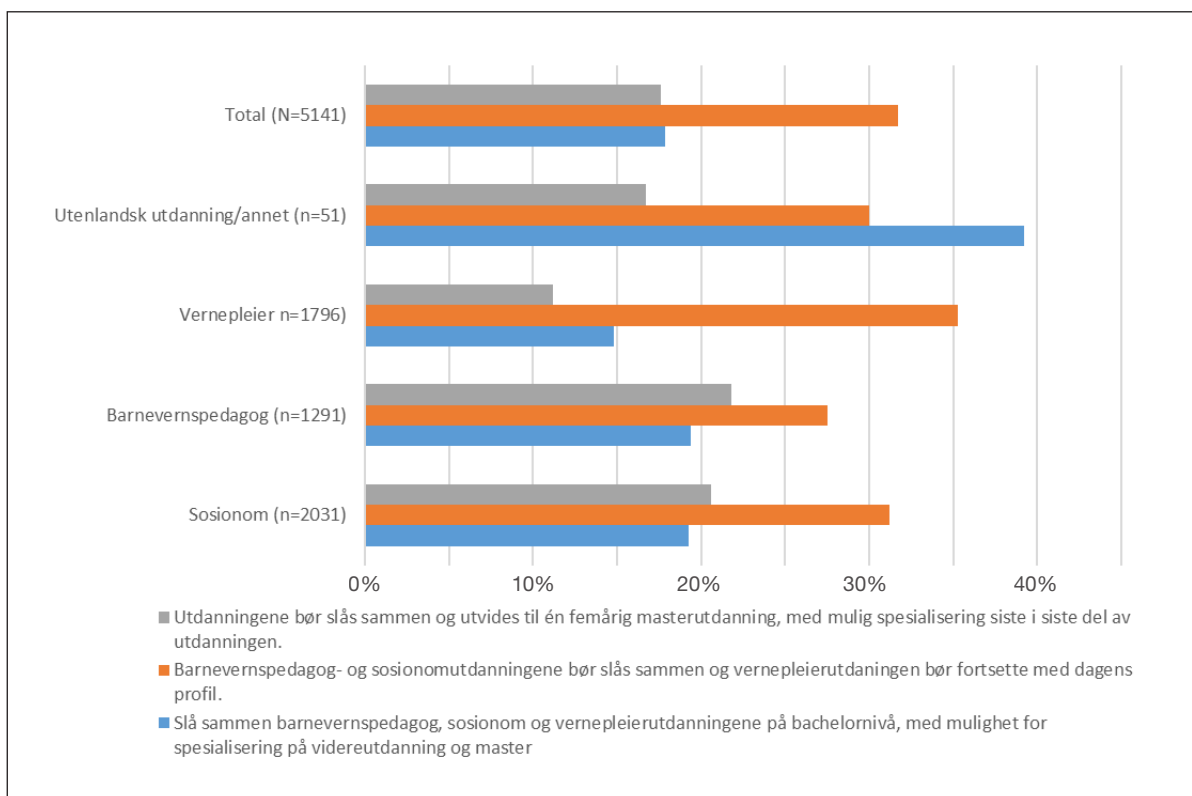
Tallene tyder på at hvor en jobber er viktigere for hva en mener om lengde på utdanning enn hvilken profesjon en tilhører. Samtidig er, på tross av nyansene i oppslutning om modellene, hovedtendensen i svarene den samme for undergruppene som er analysert. Et flertall slutter ikke opp om utdanningsmodeller som gir lengre grunnutdanning.

Når det gjelder utdanningens lengde ble respondentene også bedt om å ta standpunkt til følgende utsagn: «Barnevernspedagog-, sosionom- og vernepleierutdanningene bør være like lange, dette gjelder uavhengig av om lengden på grunnutdanningen er tre, fire eller fem år». Hele 84 prosent av respondentene var enten ganske eller helt enig i dette utsagnet.

Sammenslåing

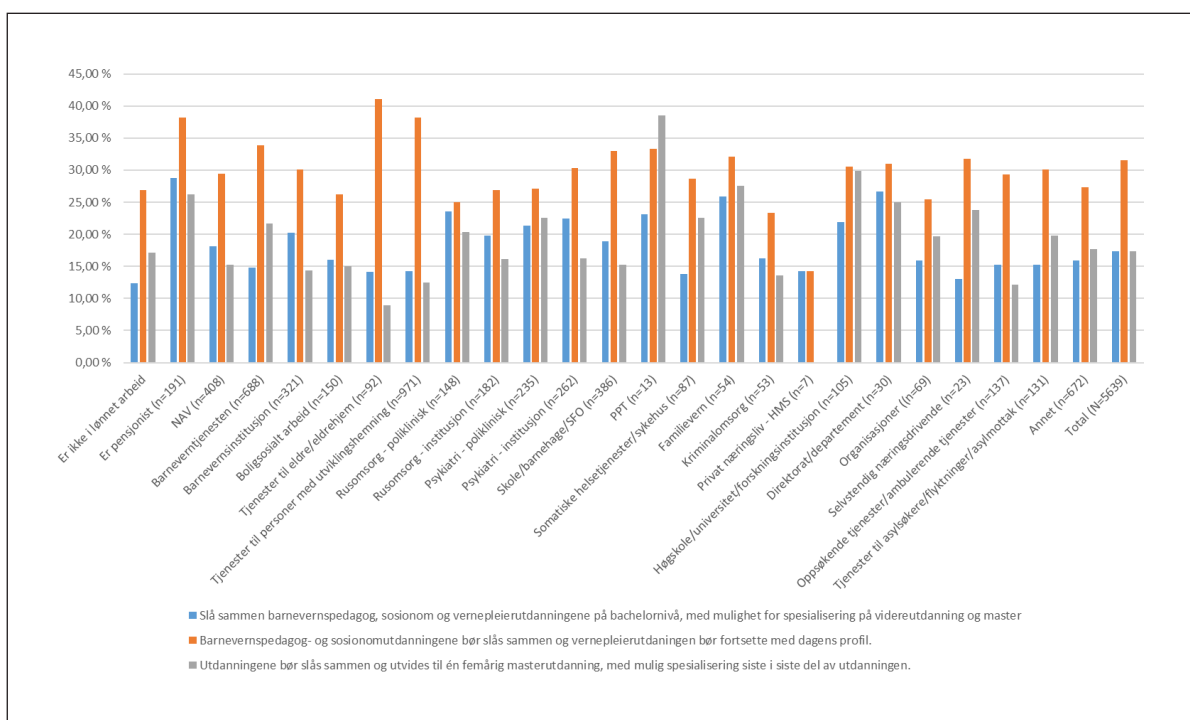
En mulig sammenslåing av de tre sosialfaglige utdanningene har i mange år med ujevne mellomrom blitt satt på dagsorden. Melding til Stortinget nr. 13 (2011-2012) fastholder at disse utdanningene fortsatt skal være tre separate utdanninger. Tre av modellene i spørreundersøkelsen – modell 2, 3 og 4 – forutsetter sammenslåing av to eller tre av utdanningene. Heller ikke langs denne dimensjonen er det flertall for ny modell. Selv om det ikke er flertall, er det imidlertid nesten en av tre som svarer at de kan støtte en modell hvor vernepleierne fortsetter som egen utdanning, mens barnevernspedagog og sosionom slås sammen. Blant vernepleierne er det størst oppslutning om en slik modell, men det er fortsatt ikke flertall. Løsningen som får lavest oppslutning er en sammenslåing koblet med utvidelse til femårig grunnutdanning.

Figur 13: Oppslutning om ulike utdanningsmodeller – sammenslåingsdimensjonen. Etter profesjonstilknytning. (N=5152)

Oppslutning om ulike løsninger for sammenslåing er også vurdert med fordeling på arbeidsplass. Figur 14 viser at det fortsatt ikke er flertall på noen av arbeidsplassene for sammenslåing. Blant ansatte på universitet og høyskoler, samt direktorater og departementer, støtter et mindretall ulike sammenslåingsmodeller. Blant ansatte i barnevernstjenestene er det et forholdsvis stort mindretall som støtter sammenslåing av barnevernspedagog- og sosionomutdanningene. Hovedbildet er fortsatt det samme, medlemmene støtter ikke sammenslåingsmodellene. Med enkelte nyanser er dette samme tendens uavhengig av arbeidsplass.

Figur 13: Oppslutning om ulike utdanningsmodeller – sammenslåingsdimensjonen. Etter arbeidsplass. (N=5152)

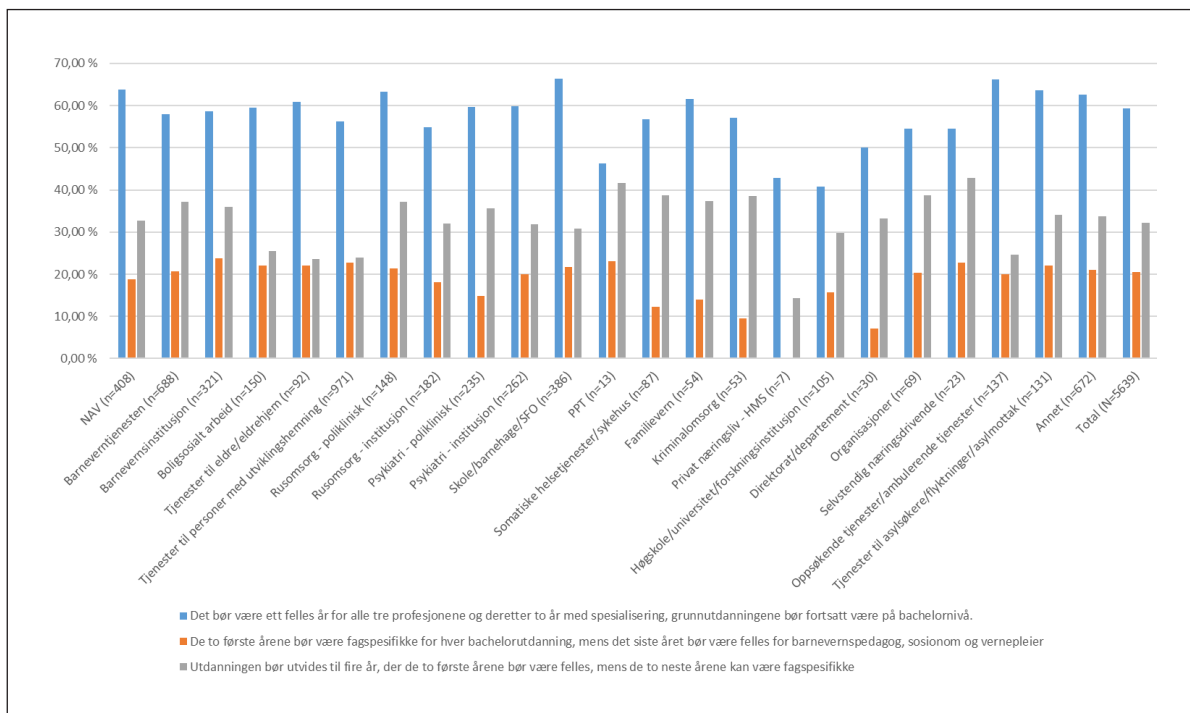

Felles årsenheter

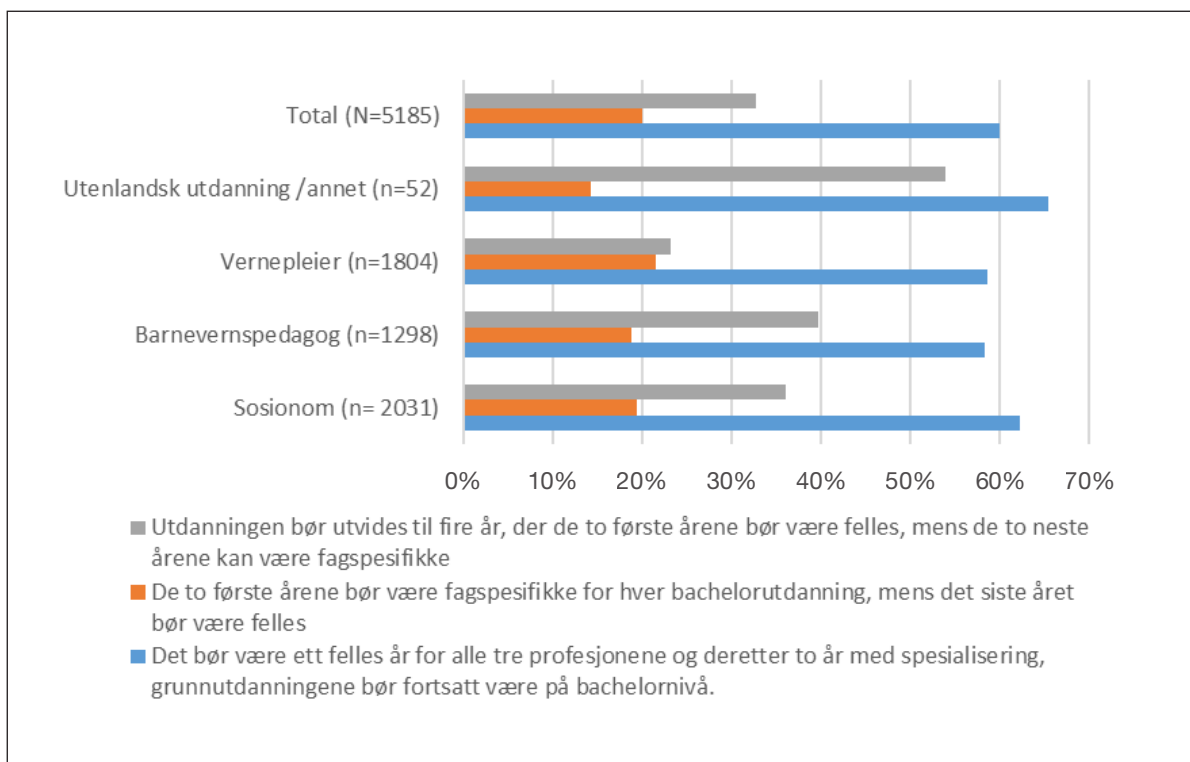
Den tredje dimensjonen er knyttet til at deler av studiet kan være felles for de tre utdanningene. Et felles første år med siste to år separat for hver utdanning får oppslutning blant et flertall av respondentene. Langs denne dimensjonen er det heller ikke - som det kommer fram av figur 15 og 16 - store skiller mellom profesjon eller arbeidsplass. Bortsett fra dagens modell er dette den eneste modellen som får et flertall av respondentene bak seg.

Figur 15: Oppslutning om ulike utdanningsmodeller – felles årsenheter. Etter arbeidsplass. (N=5152)

Figur 16: Oppslutning om ulike utdanningsmodeller – felles årsenheter. Etter profesjons-tilknytning. (N=5152)

Andre endringsforslag

Spørsmål om skikkethet for helse- og sosialfaglig arbeid er et stadig tilbakevendende tema i den utdanningspolitiske diskusjonen. Forslag om opptaksprøver eller oppdragsintervju er noen av virkemidlene som kan bidra til å sile ut studenter som ikke er skikket for helse- og sosialfaglig arbeid. En ordning med turnustjeneste kan være et virkemiddel for bedre overgang mellom utdanning og arbeidsliv.

Spørsmål om behov for ordninger med opptaksprøve og om turnustjeneste ble også stilt. Et flertall i alle profesjonsgruppene uttrykker behov for opptaksprøver. Blant barnevernspedagogene er det 69 prosent, blant sosionomene 60 prosent og blant vernepleierne 51 prosent som støtter dette. Bare blant barnevernspedagogene er det et flertall for ordning med turnustjeneste. Se for øvrig figur 9.

Utdanningens relevans

Respondentene fikk følgende generelle spørsmål om utdanningens relevans: «Hvordan mener du utdanningen passer med arbeidsoppgavene barnevernspedagoger/sosionomer/vernepleiere møter i yrkeslivet». På dette spørsmålet skårer barnevernspedagoger og sosionomer lavere enn vernepleiere. For barnevernspedagoger og sosionomer er det omtrent like mange, 62 prosent, som mener at utdanningen passer godt med oppgavene en møter i yrkeslivet. For vernepleierne mener hele 82 prosent dette.

Respondentene ble også bedt om å svare på om utdanningen deres var relevant for arbeid i aktuelle sektorer. I tabell 12 har det markert med grå taster der det er et flertall som svarer at utdanningen i svært stor eller stor grad er relevant for aktuelt arbeidsfelt.

Tabell 12: Min utdanning er relevant for arbeid i ... fordelt på yrkesgruppe.

Min utdanning er i svært stor eller stor grad relevant for ...\yrkesgruppe	Sosionom (N=2133)	Barneverns pedagog (N=1331)	Vernepleier (N=129)	Utenlandsk utdanning/ Annet (N=54)	Alle (N=5347)
arbeid i NAV	84,40 %	36,50 %	41,70 %	44,50 %	59,60 %
arbeid med barnevern	80,00 %	98,10 %	58,70 %	85,70 %	77,40 %
arbeid med boligsosialt arbeid og hjemmebaserte tjenester	76,60 %	51,90 %	94,00 %	72,00 %	76,40 %
arbeid med oppfølging og arbeidsinkludering?	80,00 %	39,10 %	76,90 %	59,70 %	68,50 %
arbeid i andre velferdstjenester	82,50 %	64,70 %	86,90 %	57,10 %	79,40 %
arbeid med eldreomsorg	39,10 %	6,10 %	88,40 %	40,00 %	47,90 %
arbeid i psykiatri	81,30 %	76,00 %	92,90 %	80,70 %	84,00 %
arbeid med psykisk utviklingshemmede	31,60 %	33,50 %	99,30 %	53,60 %	55,90 %
arbeid med personer med ulike funksjonsnedsettelse	42,80 %	33,10 %	98,30 %	41,00 %	59,60 %
arbeid i skolesektoren og PP-tjenesten	59,10 %	75,30 %	3,70 %	57,20 %	71,60 %
arbeid i somatiske helsetjenester og sykehus	52,40 %	13,40 %	42,80 %	30,40 %	39,10 %
arbeid i familievern	83,70 %	91,10 %	66,30 %	75,00 %	79,50 %
arbeid i kriminalomsorg	84,50 %	60,20 %	73,70 %	67,90 %	74,60 %
arbeid i privat næringsliv	36,00 %	31,00 %	40,30 %	30,90 %	36,20 %
administrativt arbeid i offentlig forvaltning	65,40 %	44,50 %	53,60 %	50,90 %	56,00 %
arbeid i etater, direktorater og departementer	55,30 %	49,40 %	41,90 %	48,20 %	49,10 %
arbeid i høyskole/universitet/forskning	56,30 %	57,60 %	64,50 %	48,20 %	59,30 %
arbeid i organisasjoner	73,20 %	63,00 %	66,60 %	50,00 %	68,10 %

Både vernepleiere og sosionomer vurderer utdanningen sin som relevant for et bredt utvalg av arbeidsplasser. Barnevernspedagogene ser ut til å oppfatte relevansen av sin utdanning noe mer spesialisert.

I listen over arbeidsfelt er det lettere å nevne arbeidsplassene hvor de tre yrkesgruppene skårer lavt. Stemmer det at sosionomutdanningen i liten grad er relevant for arbeid i eldreomsorgen, i tjenester til personer med utviklingshemming eller personer med funksjonshemninger kan det være fagpolitisk og sosialpolitisk problematisk. På samme måte kan det være problematisk at barnevernspedagogene i liten grad anser utdanningen sin relevant for arbeid i NAV og i tjenester til personer med utviklingshemming eller nedsatt funksjonsevne. At vernepleierne ikke vurderer sin utdanning relevant for NAV, somatisk helsetjeneste eller skolesektoren kan

også være utfordrende. Utdanningene kan selvsagt ikke inkludere alle typer sosialfaglig arbeid. Men det kan være nødvendig å diskutere om det tabellen viser er profesjonspolitisk eller sosialpolitisk problematisk.

Ut fra hva de ulike yrkesgruppene mener om utdanningens relevans er det noen felt som peker seg ut som «spesielt kompetanseområde» for hver profesjon. Vernepleierne vektlegger arbeid med personer med psykisk utviklingshemning og nedsatt funksjonsevne og barnevernspedagogene arbeid med barnevern. Sosionomenes svar skiller seg noe ut fra de andre ved at ingen felt skårer over 90 prosent, og det er større bredde i arbeidsfeltene på nivået rett under. Dette kan antagelig forklares med mer generalistorientering i sosionomstudiet.

Anerkjennelse

Fra flere hold er det blitt hevdet at kompetansen til barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere ikke anerkjennes. Tallene fra undersøkelsen peker imidlertid i motsatt retning.

Tabell 13: Hvordan opplever du at kompetansen til barnevernspedagoger/sosionomer/vernepleiere er anerkjent på din arbeidsplass? Yrkesgruppe og arbeidsplass.

Arbeidsplass\yrkesgruppe	Svar alternativ	Sosionom (n=2137)	Barneverns- pedagog (n=1364)	Vernepleier (n=1868)	Totalt (N=5427)
NAV (n=419)	Svært godt og godt	53,50 %	51,30 %	71,50 %	54,40 %
	Middels	33,60 %	23,10 %	14,30 %	31,50 %
	Dårlig og svært dårlig	12,80 %	23,10 %	10,70 %	13,60 %
Barnevernstjenesten (n=710)	Svært godt og godt	86,30 %	83,20 %	71,00 %	83,80 %
	Middels	10,50 %	13,00 %	12,90 %	12,10 %
	Dårlig og svært dårlig	2,90 %	3,50 %	13,00 %	3,60 %
Tjenester til personer med utviklingshemning (n=923)	Svært godt og godt	53,80 %	62,80 %	79,20 %	74,50 %
	Middels	31,70 %	27,10 %	15,50 %	18,60 %
	Dårlig og svært dårlig	14,40 %	8,60 %	5,00 %	6,30 %
Skole/barnehage/SFO (n=396)	Svært godt og godt	46,60 %	50,60 %	56,30 %	52,30 %
	Middels	36,20 %	32,90 %	28,70 %	31,80 %
	Dårlig og svært dårlig	12,00 %	15,20 %	14,90 %	14,40 %
Alle respondenter (N=5427)	Svært godt og godt	62,50 %	72,00 %	75,30 %	69,10 %
	Middels	25,80 %	19,40 %	17,60 %	21,40 %
	Dårlig og svært dårlig	9,60 %	7,20 %	6,30 %	7,80 %

Tabellen viser hvordan respondentene oppfatter sin kompetanse anerkjent på egen arbeidsplass. Tabell 13 illustrerer vi hvordan dette oppfattes på de fire største arbeidsplassene for de tre yrkesgruppene, samt for alle respondentene samlet. Prosentueringen er for hver yrkesgruppe og i hele respondentgruppa totalt. Et klart flertall for alle yrkesgruppene, på alle arbeidsplassene, mener kompetansen deres blir anerkjent svært godt eller godt. Legges middels-kategorien til blir tallet rundt 90 prosent. Myten om at yrkesgruppenes kompetanse ikke blir anerkjent kan med utgangspunkt i dette avskrives.

I spørreskjemaet er det spurt om følgende kategorier:

- NAV
- Barneverntjenesten
- Barnevernsinstitusjon
- Boligsosialt arbeid
- Tjenester til eldre/eldrehjem
- Tjenester til personer med utviklingshemning
- Rusomsorg – poliklinisk
- Rusomsorg – institusjon
- Psykiatri – poliklinisk
- Psykiatri – institusjon
- Skole/barnehage/SFO
- PPT
- Somatiske helsetjenester/sykehus
- Familievern
- Kriminalomsorg
- Privat næringsliv – HMS
- Høgskole/universitet/forskningsinstitusjon
- Direktorat/departement
- Organisasjoner
- Selvstendig næringsdrivende
- Oppsøkende tjenester/ambulerende tjenester
- Tjenester til asylsøkere/flyktninger/asylmottak
- Annet

I denne listen er det bare en type arbeidsplass hvor det ikke er et flertall som mener kompetansen blir godt eller svært godt anerkjent. Det er tjenester til eldre/eldrehjem. Prosentene er selvsagt noe varierende fra arbeidsplass til arbeidsplass. Blant de som svarer mest positivt er sosionomer i barneverntjenesten og vernepleiere i tjenester til personer med utviklingshemning. Jevnt over ligger antallet som svarer svært godt eller godt på 70 prosent eller over. Blant sosionomene i NAV er antall som svarer svært godt eller godt noe lavere (54 prosent) , men fortsatt er de som svarer positivt i flertall.

Helsetjenestene er ikke tatt med i tabell 13, hvor bare de fire største arbeidsplassstypene er med. Imidlertid utgjør helsetjenestene, særlig dersom man slår sammen somatiske helsetjenester, psykiatri og rusomsorg, samlet en betydelig del av arbeidsmarkedet for de tre yrkesgruppene. 21 prosent av sosionomene og 18 prosent av vernepleierne arbeider der. I helsetjenestene er det også et klart flertall som mener kompetansen til barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere blir anerkjent, rundt 60 prosent svarer svært godt og godt anerkjent. I psykiatrien gjelder dette 62 prosent av respondentene, mens i somatisk helsetjenester er tallet 58 prosent.

Oppsummering og konklusjoner

I denne kartleggingen av FO-medlemmenes utdanning, syn på noen utdanningspolitiske spørsmål og deres oppfatning av relevans og anerkjennelse av kompetanse er tendensene ganske klare. Her er noen tendenser som kan bidra til videre debatt:

- Barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere har mye videreutdanning. En av ti har hovedfag eller mastergrad, men svært få doktorgrad. Dette viser at de er opptatt av å skaffe seg kompetanse, men også utfordringer når det gjelder kvalifisering av lærerne på utdanningsinstitusjonene og i forskning.
- Studentene er fornøyd med lærernes faglige kompetanse, men mindre fornøyd med deres pedagogiske kompetanse.
- En stor andel av FOs medlemmer kjenner ikke til FOs godkjenningsordninger for veilederkompetanse, og spesialistkompetanse. Blir disse ordningene brukt slik at de fremmer praksisorientert spesialisering?
- Motivasjonen for videre studier ser primært ut til å være knyttet til den enkeltes ønske om bedre kompetanse, ikke til definerte behov fra arbeidsgiver. Bør FO i større grad utfordre arbeidsgiverne til å definere kompetansebehov og støtte videre kvalifisering av sine ansatte?
- På spørsmål knyttet til hvordan utdanningene kan styrkes ser det ut til å være stor oppslutning om den profilen utdanningene har i dag.
- Svarene tyder også på at yrkesaktive er interessert i og villige til å jobbe sammen med utdanningsinstitusjonene for å styrke samarbeidet utdanning/praksis, bedre lokal forsknings- og utviklingsaktivitet og skape mer langsiktighet i praksisundervisningen. Dette bør utdanningsinstitusjonene ta som en positiv invitt til langsiktig og tettere samarbeid.
- Det er liten oppslutning om forslag som innebærer lengre utdanning eller sammenslåing av utdanningene. Dagens modell med tre treårige bachelorstudier, med toårige påbygninger på masternivå, har stor oppslutning. Mange ser positivt på ideen om ett felles år i starten av utdanningen. Flere støtter også forslag om opptaksintervju eller opptaksprøve.
- Respondentene ser positivt på utdanningenes relevans og på anerkjennelse av egen kompetanse.

Denne kartleggingen må ikke oppfattes som konklusjon på en debatt, men som oppmuntring til videre samtaler og debatter om utdanningspolitikk. Spørsmålene og dimensjonene som er tatt opp i kartleggingen bør primært vurderes ut fra hvordan de støtter opp om forskningsbasert og praksisnær utdanning av barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere.

Stå opp for trygghet

Bli medlem ved å sende
«FOMEDLEM» til 1960

